

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра податкового менеджменту та фінансового моніторингу
імені Миколи Чумаченка

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
"ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ І АНАЛІЗ"

галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"
спеціальність: 071 "Облік і оподаткування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему:

ОБЛІК РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В БАНКУ,
ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ОСНОВА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ
ТОВ «БУДТЕЛ-СВ»

здобувача: Скрипника Миколи Івановича _____

Науковий керівник: д.е.н., професор І. І. Криштопа _____

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри
податкового менеджменту
та фінансового моніторингу
імені Миколи Чумаченка

Л.Г. Ловінська

Київ – 2025

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 61 сторінку, 11 таблиць, 7 рисунків, список використаних джерел з 33 найменувань, 5 додатків.

«Облік руху грошових коштів на поточному рахунку в банку, як інформаційна основа фінансового моніторингу ТОВ «БУДТЕЛ-СВ»

Об'єктом дослідження є процес обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в банку.

Предметом дослідження виступають теоретичні, методичні та практичні аспекти відображення та контролю за операціями з грошовими коштами на поточному рахунку в банку, як інформаційної основи фінансового моніторингу.

Метою дослідження є вивчення теоретичних і практичних аспектів обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в банку та розробка рекомендацій щодо його удосконалення, як інформаційної основи фінансового моніторингу.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі завдання:

- розкрити економічну сутність грошових коштів підприємства та їх роль у фінансово-господарській діяльності;
- дослідити нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунку в банку в Україні;
- визначити особливості фінансового моніторингу за рухом грошових коштів на рахунку в банку з метою запобігання ризикам відмивання "брудних" коштів;
- дослідити побудову облікового процесу в ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» та висвітлити організацію обліку руху грошових коштів на рахунку в банку;
- розкрити методику обліку руху грошових коштів ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» на рахунку в банку; висвітлити відображення руху грошових коштів ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» в звітності підприємства.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретичне значення дослідження полягає в поглибленні теоретичних знань про сутність, функції та роль грошових коштів, а також розширенні уявлень про нормативно-правове регулювання їх обліку та фінансовий моніторинг. Методичне значення – використання розроблених рекомендацій для удосконалення організації

та ведення обліку грошових коштів на поточному рахунку в банку. Практичне значення полягає в наданні конкретних пропозицій щодо поліпшення облікових процедур та посилення контролю за рухом грошових коштів з метою підвищення ефективності управління фінансами підприємства та мінімізації ризиків.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025.

Рік захисту роботи: 2025.

Ключові слова: грошові кошти, поточний рахунок в банку, фінансові інструменти, облік безготівкових грошових коштів, звіт про рух грошових коштів, фінансовий моніторинг.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В БАНКУ	7
1.1. Економічна сутність грошових коштів підприємства	7
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунку в банку	14
1.3. Фінансовий моніторинг за рухом грошових коштів на рахунку в банку у запобіганні ризикам відмивання «брудних» коштів	21
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В БАНКУ	28
2.1. Побудова облікового процесу в ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» та організація обліку руху грошових коштів на рахунку в банку	28
2.2. Методика обліку руху грошових коштів ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» на рахунку в банку	35
2.3. Відображення руху грошових коштів ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» в звітності підприємства	48
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	62

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АТ – акціонерне товариство

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

Держфінмоніторинг – Державна служба фінансового моніторингу

РЕР – політично значуща особа

FATF – Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей

ВСТУП

Грошові кошти є найліквіднішими активами, необхідними для операційної діяльності, своєчасних розрахунків та забезпечення платоспроможності підприємства. Ефективне управління грошовими коштами дозволяє підприємству підтримувати фінансову стабільність, уникати криз та використовувати можливості для розвитку. В умовах нестабільної економічної ситуації, посилення конкуренції та швидких змін на ринку, роль ефективного управління грошовими коштами значно зростає. Зазначене свідчить про актуальність теми дослідження та важливе значення обліку безготівкових грошових коштів для забезпечення ефективного управління фінансами підприємства та здійснення фінансового моніторингу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показує, що питання обліку грошових коштів та фінансового моніторингу є предметом уваги багатьох науковців та практиків: Бондаря М., Задорожного З., Іщенко Я., Крупки Я., Ловінської Л., Примаченко О., Подолянчук О., Фоміної О. В науково-практичних дослідженнях існують різні підходи до визначення сутності грошових коштів, їх класифікації та обліку. Особлива увага приділяється нормативно-правовому регулюванню операцій з грошовими коштами, а також питанням запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом.

Мета дослідження полягає у вивченні теоретичних і практичних аспектів обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в банку та розробці рекомендацій щодо його удосконалення, як інформаційної основи фінансового моніторингу.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- розкрити економічну сутність грошових коштів підприємства та їх роль у фінансово-господарській діяльності;
- дослідити нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунку в банку в Україні;

- визначити особливості фінансового моніторингу за рухом грошових коштів на рахунку в банку з метою запобігання ризикам відмивання "брудних" коштів;
- проаналізувати організацію і методику обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в банку на прикладі ТОВ «Будтел-СВ»;
- розробити рекомендації щодо удосконалення обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в банку, як інформаційної основи фінансового моніторингу.

Об'єктом дослідження є процес обліку руху грошових коштів на поточному рахунку в банку.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти відображення та контролю за операціями з грошовими коштами на поточному рахунку в банку, як інформаційної основи фінансового моніторингу.

У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, зокрема: аналіз і синтез, індукція і дедукція, порівняння, групування, економіко-математичні методи, статистичні методи, графічні методи, документальна перевірка та інші.

Теоретичне значення дослідження полягає в поглибленні теоретичних знань про сутність, функції та роль грошових коштів, а також розширенні уявлень про нормативно-правове регулювання їх обліку та фінансовий моніторинг. Методичне значення – використання розроблених рекомендацій для удосконалення організації та ведення обліку грошових коштів на поточному рахунку в банку. Практичне значення полягає в наданні конкретних пропозицій щодо поліпшення облікових процедур та посилення контролю за рухом грошових коштів з метою підвищення ефективності управління фінансами підприємства та мінімізації ризиків.

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України, що регулюють облік грошових коштів та банківські операції, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали періодичних видань, фінансова звітність ТОВ «Будтел-СВ», дані Державної служби фінансового моніторингу України, а також інформаційні ресурси мережі Інтернет.

Основні положення та результати дипломного дослідження були представлені на 92-й щорічній студентській конференції «Інноваційні рішення для відродження України у глобальній парадигмі конкурентоспроможності», яка відбулася 12 травня 2025 року в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана.

Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В БАНКУ

1.1 Економічна сутність грошових коштів підприємства

Грошові кошти – це найліквідніші активи, які використовуються як загальноприйнятий засіб обміну, вимірювач вартості та засіб збереження багатства. Вони є ключовим елементом фінансової системи та забезпечують ефективне функціонування економіки. Основні функції грошей включають забезпечення обігу товарів і послуг, вимірювання їхньої вартості, здійснення платежів, накопичення багатства та використання в розрахунках.

Грошові кошти здатні негайно використовуватися для виконання поточних зобов'язань та здійснення операційної діяльності. Демківський А. зазначає, що «гроші являються специфічним товаром, який виконує роль загального еквівалента і мають властивість обмінюватися на будь-який інший товар» [1, с. 48]. Колісник О. додає, що грошові кошти можуть бути використані суб'єктом підприємницької діяльності у будь-який момент часу [2, с. 61].

Загальноекономічна суть функцій грошових коштів представлена в табл.1.

Таблиця 1.1 – Функції грошей

Функція грошей	Опис функції грошей
Засіб обігу	Гроші використовуються як посередник в обміні товарів та послуг, спрощуючи процес торгівлі та усуваючи необхідність у бартері
Міра вартості	Гроші служать універсальним мірилом для визначення та порівняння вартості різних товарів і послуг, що полегшує ціноутворення та облік
Засіб платежу	Гроші використовуються для здійснення платежів за товари, послуги, а також для погашення боргів та інших фінансових зобов'язань
Засіб нагромадження	Гроші можуть зберігати свою вартість протягом певного періоду часу, дозволяючи людям заощаджувати та накопичувати багатство для майбутніх потреб
Світові гроші	У міжнародній торгівлі певні валюти або золото використовуються як загальноприйнятий засіб платежу та міра вартості

Джерело: сформовано на основі [3, с.10]

Значення грошових коштів для підприємства важко переоцінити. Вони забезпечують здатність підприємства своєчасно виконувати свої поточні зобов'язання, такі як оплата праці, розрахунки з постачальниками та бюджетом. Достатній обсяг грошових коштів дозволяє підприємству підтримувати необхідний рівень ліквідності та платоспроможності, уникаючи фінансових криз та банкрутства. Крім того, наявність вільних грошових коштів відкриває перед підприємством можливості для здійснення нових інвестицій, розширення виробництва, впровадження інновацій та отримання додаткових прибутків.

Ефективне управління грошовими коштами є надзвичайно важливим для фінансової стабільності та успішного розвитку підприємства. Це включає в себе планування грошових потоків, контроль за надходженнями та витратами, оптимізацію залишків грошових коштів на рахунках, а також здійснення короткострокових фінансових інвестицій з метою отримання додаткового доходу. Рациональне використання грошових коштів дозволяє підприємству мінімізувати витрати на обслуговування кредитів, підвищити рентабельність власного капіталу та зміцнити свою конкурентоздатність на ринку.

Недостатність грошових коштів може призвести до серйозних проблем, включаючи затримки у виплаті заробітної плати, штрафні санкції за несвоєчасні розрахунки, втрату довіри з боку контрагентів та навіть зупинку виробничої діяльності. З іншого боку, надмірний обсяг грошових коштів, що не використовується ефективно, означає втрачені можливості для отримання додаткового прибутку. Тому, підтримання оптимального рівня грошових коштів, який забезпечує платоспроможність та водночас мінімізує втрати від їхнього знецінення, є важливим завданням фінансового менеджменту.

Таким чином, грошові кошти – важливий вид активів, що життєво необхідний для функціонування та розвитку підприємства. Їхня наявність, достатність та ефективне управління є запорукою фінансової стійкості, платоспроможності та здатності підприємства реагувати на виклики ринкового середовища та використовувати нові можливості для зростання. Функціонал грошових коштів на мікрорівні охоплює такі напрями:

- підприємства використовують гроші для придбання сировини, матеріалів, оплати праці, зобов'язань та інших операційних потреб;
- гроші служать одиницею обліку, що дозволяє підприємствам оцінювати вартість товарів, послуг, активів і пасивів, порівнювати різні варіанти вибору та приймати обґрунтовані економічні рішення;
- можливість зберігати частину своїх грошових коштів для майбутніх витрат, інвестицій або для забезпечення фінансової стабільності;
- аналіз грошових потоків допомагає оцінити ліквідність, платоспроможність та здатність генерувати прибуток.

На мікрорівні грошові кошти є універсальним інструментом для здійснення щоденних економічних операцій, оцінки вартості, проведення розрахунків, заощадження та оцінки фінансового стану.

В економічній літературі грошові кошти трактують по-різному: як економічні відносини між суб'єктами господарювання як товар, титул вартості, загальний еквівалент тощо [4, с. 422]. Термін «грошові кошти» часто використовується як синонім до понять «гроші», «грошові активи», «готівка» та «фінансові ресурси», що породжує неоднозначне розуміння їхньої природи. Таке розмаїття термінології ускладнює однозначне трактування сутності грошових коштів, тому для цілей бухгалтерському обліку уточнимо сутність цього поняття та його складові.

Грошові кошти представляють собою сукупність готівки в касі, коштів на поточних та інших рахунках у банках, а також грошових еквівалентів. Вчені зазначають, що «грошові кошти складається з готівки в касі, електронних грошей та коштів на поточних та інших рахунках у банках [2, с. 61]».

Розширене розуміння грошових коштів можна знайти в нормативних актах та роз'ясненнях. Згідно Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності грошові кошти ототожнюються з їх еквівалентами. У статті Балансу «Гроші та їх еквіваленти» рекомендовано відображати готівку в касі підприємства, гроші на поточних та інших рахунках, які можуть бути вільно використані для поточних операцій, а також грошові кошти в дорозі, електронні

гроші, еквіваленти грошей. У цій статті наводяться кошти національній або іноземній валютах. Кошти, які не можна використати для операцій протягом одного року, починаючи з дати балансу або протягом операційного циклу внаслідок обмежень, виключаються із складу оборотних активів та відображаються як необоротні активи[5]. Склад грошових коштів представлено на рис.1.1

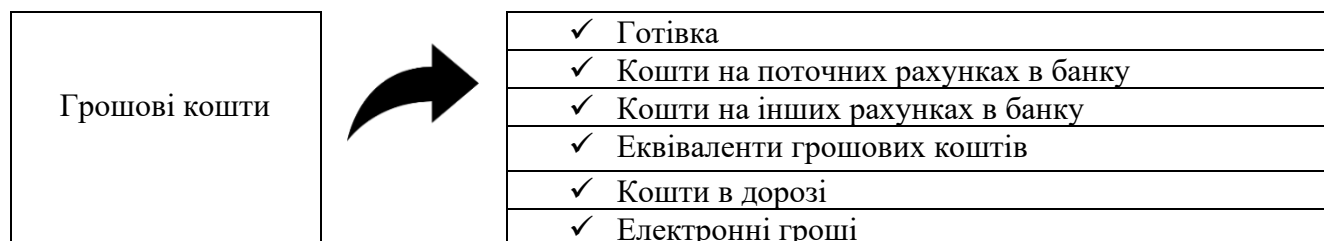

Рисунок 1.1 – Склад грошових коштів підприємства

Джерело: узагальнено автором на підставі [5]

Відповідно до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, готівка – це грошові знаки національної валюти України банкноти і монети в тому числі розмінні, обігові, пам'ятні банкноти та монети, які є платіжними засобами[6].

Готівка є необхідним засобом для здійснення дрібних розрахунків з постачальниками, оплати невідкладних господарських потреб, видачі коштів під звіт працівникам та проведення розрахунків з фізичними особами в межах встановлених лімітів. Наявність певної суми готівкових коштів в касі забезпечує оперативність та безперервність господарської діяльності, дозволяючи підприємству швидко реагувати на непередбачувані ситуації та здійснювати витрати, які не завжди зручно або можливо провести безготівковим шляхом.

Розрахунки готівкою дозволені, але обсяг операцій обмежений законодавчими нормами. Для готівкових розрахунків використовуються кошти з каси (отримані як виручка або з банку через внесення для переказу). При цьому встановлено граничні суми готівкових розрахунків протягом одного дня: до 10 000 гривень між підприємствами та до 50 000 гривень з фізичними особами, незалежно від кількості платіжних документів.

Валютна готівка також може бути на підприємстві, при цьому її обіг та зберігання суворо регламентуються валютним законодавством України та актами НБУ. Вона використовується для оплати відряджень за кордон, розрахунків з

нерезидентами за окремими видами операцій або отримання валютної виручки.

Переважна частина коштів підприємства надходить та сплачується через рахунки підприємства. Відповідно до Законів України «Про платіжні послуги»[7], «Про банки і банківську діяльність» [8], підприємство може мати в банку різні види рахунків, залежно від своїх потреб та специфіки діяльності. Основним є поточний рахунок, призначений для здійснення поточних безготівкових розрахунків, пов'язаних з господарською діяльністю, таких як оплати товарів, робіт, послуг постачальникам, сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів різних рівнів, виплати заробітної плати працівникам, здійснення інвестицій, отримання та повернення кредитів, отримання виручки. Крім поточних рахунків у національній валюті, підприємство може відкривати поточні рахунки в іноземній валюті для здійснення зовнішньоекономічної діяльності та проведення розрахунків з нерезидентами.

В Україні законодавство не встановлює жодних обмежень щодо кількості банківських рахунків, які може відкривати підприємство. Отже, юридична особа має повне право відкривати поточні, депозитні, карткові та інші види рахунків у будь-якій кількості банків на свій розсуд.

Така можливість надає підприємствам гнучкість в управлінні своїми фінансами. Вони можуть використовувати рахунки в різних банках для різних цілей, наприклад, для здійснення розрахунків з різними контрагентами, для зберігання коштів у різних валютах або для користування різними банківськими послугами та продуктами, які пропонують різні фінансові установи.

Відкриття рахунків у кількох банках також може бути частиною стратегії диверсифікації ризиків. У випадку виникнення проблем в одному банку, підприємство матиме доступ до своїх коштів в інших фінансових установах, що забезпечить безперебійність його діяльності.

Депозитні рахунки відкриваються для тимчасового розміщення вільних грошових коштів з метою отримання доходу у вигляді відсотків. Умови та строки розміщення коштів на депозитах можуть бути різними і визначаються договором між банком та підприємством. Також, у певних випадках, підприємство може мати

кредитні рахунки для обліку отриманих банківських кредитів та їх погашення. Залежно від специфіки діяльності та потреб, можуть існувати й інші спеціалізовані рахунки, передбачені законодавством та банківськими продуктами. Для цілей обліку такі рахунки називаються «інші або спеціальні рахунки в банку». Зокрема, підприємства – платники ПДВ обов'язково мають електронний ПДВ-рахунок, який відкривається Державною казначейською службою України в системі електронного адміністрування ПДВ. Цей рахунок використовується для:

- перерахування коштів з поточного рахунку підприємства для збільшення реєстраційної суми ПДВ;
- автоматичного перерахування узгоджених податкових зобов'язань з ПДВ до бюджету;
- отримання коштів у випадку повернення надміру сплаченого ПДВ з бюджету.

Узагальнення рахунків підприємства в банку представлено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Класифікація рахунків підприємства в банку

Ознака класифікації рахунків для цілей бухгалтерського обліку	Види рахунків	Валюта рахунків
Поточний рахунок	може бути відкритий в декількох банках	в національній чи іноземній валюті;
Інший рахунок	✓ депозитний; ✓ кредитний	в національній чи іноземній валюті;
Спеціальний рахунок	✓ ПДВ-рахунок ✓ спеціальний рахунок для соціальних виплат	в національній валюті

Джерело: узагальнено автором на підставі [7]

Можливості здійснення операцій за поточним рахунком є широкими та охоплюють різноманітні фінансові потреби підприємства. Відповідно до Закону «Про платіжні послуги»[7], керування поточним рахунком здійснюється підприємством самостійно шляхом подання платіжних інструкцій до надавача платіжних послуг у паперовій або електронній формі, залежно від умов договору та наявних технологічних можливостей.

Для юридичних осіб використання коштів з поточного рахунку підприємства повинно бути пов'язаним з його господарською діяльністю. Банки здійснюють

контроль за операціями клієнтів на предмет їх відповідності законодавству про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Для деталізації коштів на поточному рахунку в банку здійснимо їх класифікацію (табл. 1.3).

Таблиця 1.3 – Класифікація грошових коштів на поточному рахунку підприємства в банку

Ознака класифікації коштів	Види коштів	Пояснення
Залежно від власності	власні кошти	кошти, які належать безпосередньо власнику рахунку та можуть бути використані ним для здійснення господарської діяльності або власних потреб відповідно до законодавства
	залучені кошти	кошти, які до моменту виконання зобов'язань можуть розглядатися як тимчасово залучені
За джерелом походження	від операційної діяльності	виручка від реалізації товарів, робіт, послуг, доходи від оренди
	від фінансової діяльності	дивіденди, відсотки за цінними паперами, доходи від продажу інвестицій
	від інвестиційної діяльності	отримані кредити, позики, фінансова допомога
За можливістю використання	кошти, доступні для використання без обмежень	основна частина коштів на поточному рахунку, які власник може вільно використовувати
	кошти, на які накладено обмеження	кошти на поточному рахунку на які накладено арешт, що тимчасово обмежує можливість їх використання

Джерело: авторська розробка

Законом України «Про платіжні послуги» [7] прирівняно статус електронних гаманців до банківських рахунків. Електронні гроші розглядаються як одиниці вартості, що зберігаються в електронному вигляді, випущені емітентом для виконання платіжних операцій, у тому числі з використанням спеціальних платіжних карток та можуть прийматися як оплата за товари та послуги, податки та комунальні послуги, проведення розрахунків між суб'єктами господарської діяльності за товари та послуги. Важливою особливістю є те, що електронні гроші існують лише в безготівковій формі, а їх випуск здійснюється на суму отриманих від користувачів коштів.

Грошові суми, що належать підприємству, але на звітну дату ще не зараховані на його банківські рахунки або не надійшли до каси, для потреб обліку називаються коштами в дорозі. Їх виникнення пов'язане з тимчасовим розривом між моментом відправлення чи сплати коштів та їх фактичним надходженням на рахунки підприємства (купівля-продаж валюти, інкасаторські вилучення готівки), що вимагають окремого обліку для забезпечення достовірності фінансової звітності.

До грошових еквівалентів належать короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у відомі суми грошових коштів і для яких існує незначний ризик зміни вартості. Це визначення, хоча прямо і не закріплене в одному законодавчому акті, впливає з міжнародної практики та використовується у вітчизняному обліку для більш повного відображення ліквідних активів підприємства.

Таким чином, аналіз українського законодавства показує, що визначення грошових коштів залежить від контексту його застосування. Для цілей складання звіту про рух грошових коштів використовується більш вузьке визначення, що включає готівку та кошти на рахунках до запитання. У бухгалтерському обліку загалом застосовується ширше поняття, що охоплює також грошові еквіваленти. Нормативні акти, що регулюють готівковий обіг, фокусуються на фізичній формі національної валюти. Відсутність єдиного всеосяжного визначення зумовлює необхідність врахування контексту при аналізі та обліку грошових коштів підприємства.

1.2 Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунку в банку

Нормативно-правове регулювання операцій підприємства на поточному рахунку в банку в Україні є багаторівневою системою, що включає закони, нормативні акти НБУ, договори банківського рахунку та інші підзаконні акти.

Дотримання вимог цих нормативних документів є обов'язковим для всіх учасників безготівкових розрахунків та забезпечує законність, безпеку та ефективність проведення фінансових операцій.

Закон «Про платіжні послуги» [7] визначає засади здійснення нагляду за платіжними системами та надавачами платіжних послуг з метою забезпечення стабільності та безпеки платіжного ринку. Він сприяє розвитку дистанційного обслуговування, дозволяючи підприємствам оперативно керувати своїми рахунками через системи інтернет-банкінгу та мобільні додатки. Закон регулює порядок виконання платіжних інструкцій, встановлює права та обов'язки надавачів платіжних послуг та користувачів платіжних послуг, забезпечуючи правову основу для безпечного та ефективного проведення платежів. Важливою вимогою залишається належне документальне оформлення всіх операцій, що відображаються на поточному рахунку, первинними обліковими документами, що відповідають вимогам законодавства про бухгалтерський облік.

Надавачі платіжних послуг зобов'язані вживати заходів для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, здійснюючи відповідний фінансовий моніторинг операцій своїх клієнтів.

Фінансовий моніторинг є невід'ємною складовою протидії використанню банківської системи для відмивання незаконно одержаних доходів та фінансування тероризму. Метою фінансового моніторингу є своєчасне виявлення підозрілих операцій, перевірка джерел коштів підприємств, а також недопущення використання банківських рахунків для легалізації злочинних доходів чи підтримки терористичної діяльності.

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»[9], відбувається імплементація рекомендацій FATF, вимог ЄС в систему запобіжних заходів для банків та інших установ.

Законом визначено, що фінансовий моніторинг охоплює дві основні категорії операцій: порогові фінансові операції та підозрілі фінансові операції. Порогові операції – це операції на значну суму, що перевищує встановлений поріг, за наявності визначених ознак; підозрілі операції – будь-які операції незалежно від суми, щодо яких виникла підозра у їх незаконному характері. Державні органи (Національний банк України, Міністерство фінансів України) видають підзаконні акти та методичні рекомендації, які деталізують процедури виконання Закону України[9] для банків. Зокрема, Положення про здійснення банками фінансового моніторингу, що затверджене Постановою Правління НБУ №65 від 19.05.2020р., встановлює вимоги до внутрішніх систем банків, відповідальних працівників та проведення належної перевірки клієнтів. Детальніше процедури фінансового моніторингу розглянемо в наступному питанні.

Інструкція Національного банку України від 29.07.2022 № 162 «Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків» [10] розширює коло надавачів платіжних послуг, які можуть відкривати та обслуговувати рахунки користувачів, включаючи не лише банки, але й інші установи, що мають відповідну ліцензію НБУ, такі як платіжні установи та установи електронних грошей. Основна мета Інструкції полягає в уніфікації та спрощенні процедур відкриття та закриття рахунків для користувачів, забезпеченні прозорості та захисту їх прав.

Тут містяться визначення чітких вимог до ідентифікації та верифікації користувачів під час відкриття рахунку. Надавачі платіжних послуг зобов'язані здійснювати належну перевірку клієнтів відповідно до законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Інструкція передбачає можливість використання сучасних технологій для дистанційної ідентифікації та верифікації клієнтів, що спрощує процес відкриття рахунку без необхідності особистої присутності в офісі надавача платіжних послуг.

Інструкція детально регламентує порядок використання рахунків користувачами, включаючи здійснення платіжних операцій, отримання виписок, зміну реквізитів рахунку та інші аспекти обслуговування. Вона встановлює вимоги до надання користувачам інформації про умови обслуговування рахунку, тарифи на послуги, а також порядок розгляду звернень та скарг клієнтів. Особлива увага приділяється захисту прав користувачів платіжних послуг та забезпеченню безпеки їх коштів на рахунках.

Інструкція визначає підстави та порядок ініціювання процедури закриття рахунків як користувачем, так і надавачем платіжних послуг. Вона встановлює строки та порядок проведення остаточних розрахунків між сторонами, а також вимоги до оформлення документів, пов'язаних із закриттям рахунку. Інструкція спрямована на створення більш конкурентного та інноваційного платіжного середовища в Україні, забезпечуючи при цьому високий рівень захисту прав користувачів та надійність проведення платіжних операцій.

Питання бухгалтерського обліку, оподаткування і звітності про операції з грошовими коштами на рахунку в банку регулюються низкою спеціалізованих документів.

Завдання Податкового кодексу України[11] щодо грошових коштів на рахунках в банку полягають у регулюванні оподаткування доходів та витрат, що відображаються на банківських рахунках; визначенні податкових наслідків операцій з грошовими коштами на рахунках, зокрема у контексті ПДВ; встановлення правил адміністрування податків, що стосуються грошових коштів на банківських рахунках, включаючи контроль за рухом коштів та заходи примусового стягнення податкової заборгованості.

Податковий кодекс України не містить окремого розділу, присвяченого виключно оподаткуванню грошових коштів на банківських рахунках. Однак, він регулює оподаткування доходів та витрат, що відображаються на цих рахунках. Наприклад, відсотки, нараховані банком на залишок коштів на рахунку, можуть розглядатися як дохід, що підлягає оподаткуванню податком на прибуток

підприємств, також визначає порядок включення цих сум до складу оподаткованого доходу та встановлює ставки податку.

Податковий кодекс України впливає на операції з грошовими коштами на рахунках у контексті податку на додану вартість. Хоча самі операції з перерахування коштів, як правило, не є об'єктом оподаткування ПДВ, рух коштів на рахунку відображає господарські операції, що можуть призводити до виникнення податкових зобов'язань з ПДВ. Наприклад, кошти, отримані на рахунок як оплата за поставлені товари або надані послуги є базою для нарахування ПДВ. Крім того, ПКУ встановлює правила адміністрування податків, які можуть стосуватися грошових коштів на банківських рахунках. Це включає положення про право податкових органів на отримання інформації про рух коштів на рахунках платників податків, а також можливість застосування заходів примусового стягнення податкової заборгованості, включаючи списання коштів з рахунків. Отже, хоча ПКУ безпосередньо не регулює обіг коштів на рахунках, він визначає податкові наслідки операцій, що проводяться через ці рахунки, та встановлює механізми контролю за сплатою податків, пов'язаних з цими операціями.

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [12] визначає загальні принципи підготовки та подання фінансової звітності. Хоча цей стандарт безпосередньо не регулює облік грошових коштів на поточному рахунку, він встановлює важливі вимоги до складу фінансової звітності, яка включає інформацію про ці кошти. Зокрема, згідно з НП(С)БО 1, одним із обов'язкових звітів є Звіт про рух грошових коштів (ф. №3), який відображає зміни у грошових коштах підприємства протягом звітного періоду.

Інформація про грошові кошти на поточному рахунку є визначальною для складання Звіту про рух грошових коштів. Цей звіт класифікує рух грошових коштів за трьома видами діяльності: операційною, інвестиційною та фінансовою. Надходження та витрачання коштів з поточного рахунку відображаються у відповідних розділах звіту, надаючи користувачам фінансової звітності уявлення про здатність підприємства генерувати грошові кошти та їх використання.

НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти» [13] визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові інструменти та її розкриття у фінансовій звітності. Згідно з цим стандартом, грошові кошти визначаються як фінансовий актив, що включає готівку та кошти на рахунках у банках. Таким чином, кошти підприємства на поточному рахунку в банку безпосередньо підпадають під визначення фінансового інструменту, а саме – фінансового активу.

НП(С)БО 13 визначає загальні принципи визнання, оцінки та подання інформації про фінансові активи, до яких належать і грошові кошти на поточному рахунку. У контексті НП(С)БО 13, інформація про грошові кошти на поточному рахунку відображається у фінансовій звітності як складова частина фінансових активів.

Облік курсових різниць, що виникають за грошовими коштами підприємства на поточному рахунку в іноземній валюті, регулюється НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» [14]. Згідно з цим стандартом, монетарні статті в іноземній валюті, до яких належать і кошти на валютному рахунку в банку, підлягають перерахунку за офіційним курсом Національного банку України на дату балансу. Крім того, перерахунок здійснюється на дату здійснення господарської операції, тобто при кожному надходженні або списанні коштів з валютного рахунку.

Виникаючі внаслідок таких перерахунків курсові різниці відображаються у складі інших операційних доходів або витрат підприємства. Позитивні курсові різниці, що виникають внаслідок зростання курсу іноземної валюти щодо гривні, визнаються доходом. Відповідно, від'ємні курсові різниці, що виникають внаслідок зниження курсу іноземної валюти, визнаються витратами. Важливо, що облік курсових різниць є обов'язковим для забезпечення достовірності фінансової звітності та відображення реального фінансового стану підприємства, що здійснює операції з іноземною валютою.

План рахунків бухгалтерського обліку [15] передбачає для обліку грошових коштів на поточних рахунках підприємства в банках рахунок 31 «Рахунки в банках». Інструкція про застосування Плану рахунків деталізує призначення цього

рахунку як такого, що узагальнює інформацію про наявність та рух грошових коштів, що знаходяться на рахунках у банках як в національній, так і в іноземній валютах. Інструкція також визначає, що за дебетом рахунку 31 відображається надходження грошових коштів на банківські рахунки, а за кредитом – їх списання.

Інструкція про застосування Плану рахунків конкретизує використання субрахунків до рахунку 31. Зокрема, для обліку коштів у національній валюті призначено субрахунок 311 «Поточні рахунки в національній валюті», а для обліку коштів в іноземній валюті – субрахунок 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті». Інструкція також може містити приклади типових бухгалтерських проводок, пов'язаних з рухом грошових коштів на поточних рахунках, що допомагає бухгалтерам правильно відображати ці операції в обліку.

На рівні підприємства регулювання операцій з грошовими коштами відбувається положеннями зазначеними в Наказі про облікову політику підприємства[16]. У розділі облікової політики, присвяченому обліку грошових коштів на поточному рахунку в банку, підприємство визначає ключові аспекти їх обліку. Це включає валюту обліку (як правило, гривню, а для операцій в іноземній валюті – порядок їх відображення та перерахунку за офіційним курсом НБУ на дату операції та дату балансу згідно з НП(С)БО 21). Також визначаються первинні документи, що є підставою для відображення операцій (платіжні інструкції, банківські виписки), порядок їх обробки та відповідальні особи. Важливим є зазначення принципів визнання та оцінки грошових коштів на рахунку за їх фактичною сумою.

Крім того, облікова політика має відображати організацію аналітичного обліку, який ведеться за кожним відкритим поточним рахунком, у розрізі валют. Підприємство може також описати процедури внутрішнього контролю за рухом коштів на поточному рахунку, включаючи порядок санкціонування платежів та звірку з банківськими виписками. Насамкінець, зазначається, що інформація про залишок коштів на поточному рахунку відображається у Балансі, а рух коштів – у Звіті про рух грошових коштів, відповідно до вимог НП(С)БО 1.

Таким чином, нормативно-правова база формує багаторівневий механізм

контролю фінансових операцій підприємств на рахунках у банках. У наукових дослідженнях українських вчених [17, с.920] значну увагу приділено необхідності вдосконалення нормативно-правової бази бухгалтерського обліку та звітності. Основний акцент робиться на тому, що провідну роль у формуванні цієї системи відіграє держава через свої різноманітні органи та відомства.

Однак, на сьогоднішній день залишається актуальною проблема недостатньої участі професійних об'єднань бухгалтерів та аудиторів у процесі розробки та покращення нормативних документів, що регулюють бухгалтерський облік і звітність в Україні.

1.3 Фінансовий моніторинг за рухом грошових коштів на рахунку в банку у запобіганні ризикам відмивання «брудних» коштів

Відповідно до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»[9] в Україні функціонує дворівнева система фінансового моніторингу. Первинний рівень представлений суб'єктами первинного фінансового моніторингу (рис.1.2) і суб'єктами державного рівня (Державною службою фінансового моніторингу – Держфінмоніторингом).

Банки належать до суб'єктів первинного фінансового моніторингу, на яких покладено обов'язок здійснювати комплекс превентивних заходів.

Закон України [9] зобов'язує суб'єктів первинного фінансового моніторингу діяти на основі ризик-орієнтованого підходу, тобто враховувати специфіку клієнтів, характер їх діяльності, географію операцій та інші критерії ризику при організації внутрішніх правил моніторингу.

Це означає, що кожний банк розробляє власні програми і процедури фінансового моніторингу, дотримуючись вимог Закону і нормативних актів регулятора, але водночас адаптуючи їх до власного профілю ризиків та типу клієнтів. Уніфікованого «шаблону» не існує – внутрішні правила повинні бути

достатніми для ефективного управління ризиками та запобігання використанню продуктів банку для відмивання коштів.

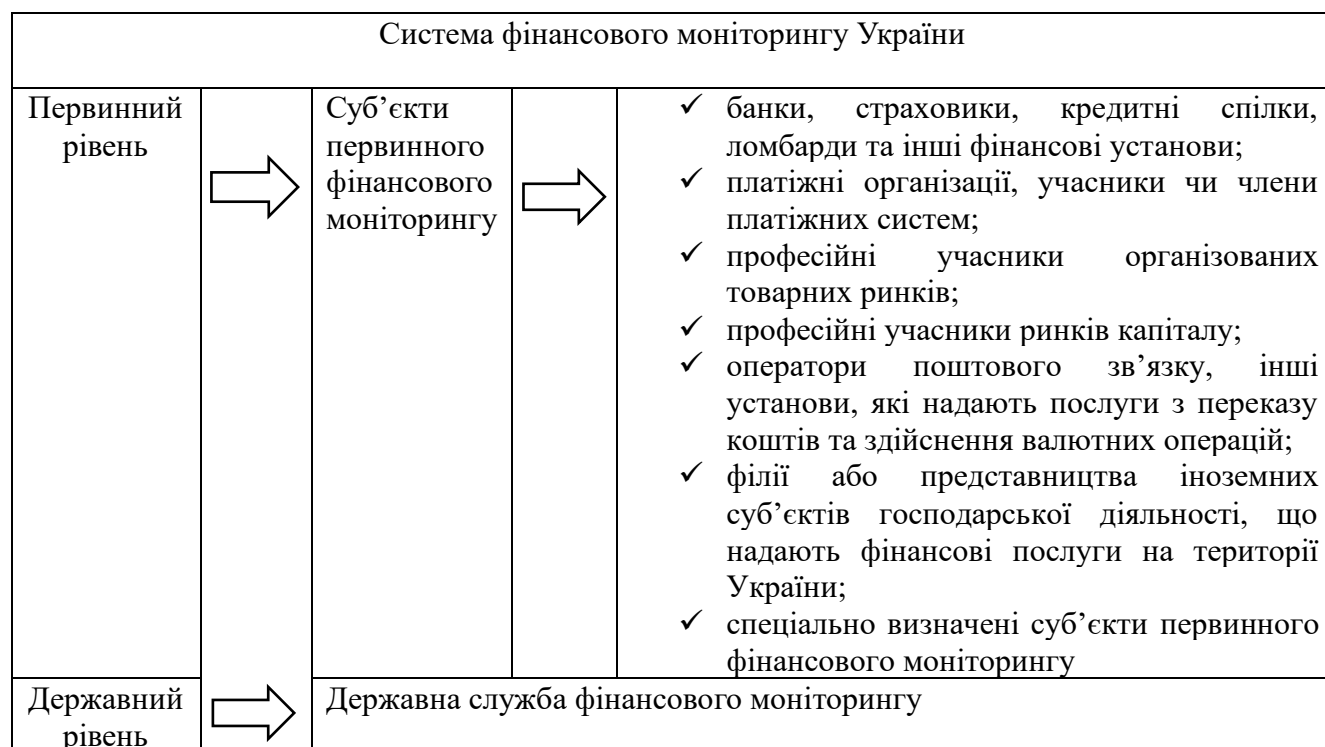

Рисунок 1.2 – Система фінансового моніторингу України

Джерело: узагальнено автором згідно [9]

Ідентифікація і верифікація клієнта є початковою та однією з найважливіших процедур фінансового моніторингу. Банк зобов'язаний ще до встановлення ділових відносин отримати від клієнта повний комплект ідентифікаційних даних та офіційних документів і перевірити їх достовірність. Для підприємства це означає надання банку установчих документів, інформації про власників та структуру власності, ідентифікаційні дані керівників та представників, а найважливіше – відомостей про кінцевих бенефіціарних власників. Банк повинен встановити особу бенефіціара та переконатися, що розуміє реальну структуру володіння компанією. Верифікація (підтвердження) наданих даних може здійснюватися шляхом звірки з офіційними реєстрами, перевірки документів на автентичність та актуальність тощо. Закон дозволяє у деяких випадках завершити верифікацію вже після відкриття рахунку, але обов'язково до проведення першої операції за рахунком.

Банк вивчає клієнта, збираючи інформацію про характер бізнесу підприємства, його ділову репутацію, фінансовий стан, очікувані обсяги та типи операцій. Особлива увага приділяється встановленню, чи не належить клієнт або

його власники до категорій підвищеного ризику. Наприклад, чи не є вони публічними особами або пов'язані з юрисдикціями, що мають високі ризики відмивання коштів чи перебувають під санкціями. Якщо клієнт – політично значуща особа або пов'язаний із нею, банк застосовує поглиблену перевірку та додаткові заходи (такий клієнт за замовчуванням класифікується як високоризиковий). Аналогічно, клієнти, що мають реєстрацію в країні-агресорі чи офшорних зонах, потребують підвищеної уваги. Під час ідентифікації банк також перевіряє клієнта по переліках осіб, пов'язаних з терористичною діяльністю, та по міжнародних санкційних списках.

Ризик-орієнтований підхід – фундаментальний принцип, на якому ґрунтується сучасний фінансовий моніторинг. Закон зобов'язує банки у своїй діяльності постійно оцінювати рівень ризику клієнтів і операцій та відповідно коригувати глибину моніторингу. Практично це означає, що кожне підприємство-клієнт банку отримує певний рівень ризику (низький, середній, високий, неприйнятно високий) за результатами оцінки різних критеріїв: масштаб і сфера діяльності бізнесу, репутація, країни операцій, типи послуг, якими користується клієнт, тощо. Якщо клієнт відноситься до категорії підвищеного ризику, банк застосовує розширені заходи: проводить поглиблену перевірку, встановлює посилений моніторинг транзакцій, вимагає оновлення інформації частіше, може запитувати додаткові дані про операції. Навпаки, щодо низькоризикових клієнтів можливе спрощення окремих процедур.

У разі, якщо ризик клієнта оцінено як неприйнятно високий, то банк має право відмовитися від обслуговування такого клієнта. Неприйнятно високий ризик – це рівень, який банк вважає неможливим прийняти без загрози бути втягнутим у відмивання коштів. Ст.10 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»[9] прямо передбачає право банку розірвати ділові відносини з клієнтом у разі невиконання клієнтом вимог щодо розкриття інформації або якщо клієнта віднесено до неприйнятно високого рівня ризику. Такий крок повинен бути обґрунтованим документально

(рішенням уповноваженої особи банку) і банк зобов'язаний повідомити про це випадок Держфінмоніторинг у встановленому порядку.

Після встановлення ділових відносин з підприємством банк здійснює поточний моніторинг фінансових операцій на рахунках цього клієнта. Увага банку зосереджується на виявленні двох типів операцій, визначених Законом: порогових і підозрілих.

Порогові операції – це великі фінансові операції, які досягають або перевищують установлену суму порогу і одночасно мають спеціальні ознаки ризику (рис.1.3). Відповідно до Закону, порогом встановлено суму 400 000 гривень (для деяких сфер, зокрема лотереї чи азартні ігри – 55 000 грн). Якщо операція підприємства дорівнює чи перевищує цю суму та хоча б одна з наведених ознак має місце, банк зобов'язаний її зафіксувати і проаналізувати.

Порогові операції	=	установлена сума порогу (400 000 гривень)	+	принаймні 1 ознака ризиковості: ✓ учасник з держави-агресора ✓ учасник - політично значуща особа ✓ міжнародні перекази ✓ готівкові операції
-------------------	---	---	---	---

Рисунок 1. 3 – Ознаки порогових операцій для цілей фінмоніторингу

Джерело: узагальнено автором згідно [9]

До типових ознак, за яких велика операція підлягає фінмоніторингу, відносять:

- хоча б одна сторона транзакції зареєстрована або знаходиться в країні, що здійснює збройну агресію проти України (наразі це передусім Російська Федерація та пов'язані території);
- будь-яка фінансова операція, учасником якої є політично значуща особа (PER), член її сім'ї або особа, пов'язана з політично значущою особою. Банки зобов'язані ідентифікувати таких осіб та уважно контролювати їхні транзакції.
- операції з переказу коштів за кордон на значну суму автоматично підпадають під моніторинг, оскільки можуть слугувати ознакою виведення капіталу або приховування доходів.

– операції з готівкою на великі суми (внесення або зняття коштів, переказ готівкових сум) вважаються ризиковими за замовчуванням, адже готівка ускладнює прослідковування походження коштів.

Якщо фінансова операція підприємства відповідає критеріям порогової, банк обов'язково реєструє її у своїй внутрішній системі моніторингу та подає спеціальне повідомлення про таку операцію до Держфінмоніторингу. Відповідно до вимог, інформація про порогові операції має подаватися у визначений строк (як правило, не пізніше 3 робочих днів з дня здійснення операції) із зазначенням деталей транзакції та її учасників.

Окрім порогових, банк аналізує всі інші транзакції клієнта на предмет незвичної або сумнівної активності. Операція будь-якої суми вважається підозрілою, якщо у банку є достатні підстави підозрювати, що вона може бути пов'язана зі злочинним шляхом одержаними доходами або з фінансуванням тероризму. Важливо, що критерієм є саме припущення про незаконність, яке виникає в результаті аналізу наявної інформації. Закон визначає «підозру операцію» як обґрунтоване припущення, що фінансова операція чи діяльність клієнта може бути пов'язана з відмиванням доходів чи фінансуванням тероризму/розповсюдження зброї, або іншим кримінальним правопорушенням. Це припущення базується на наявних даних і не вимагає доведення вини клієнта – достатньо сумнівів, які виникли у уповноваженого працівника фінансового моніторингу банку. Таким чином, навіть відносно невелика операція може бути визнана підозрілою, якщо вона нетипова для діяльності підприємства або має ознаки схеми (різке збільшення обсягу переказів без очевидної економічної причини, складний або заплутаний ланцюжок контрагентів, розбивка суми на множинні платежі тощо).

При виявленні потенційно підозрілої транзакції банк має право вжити негайних заходів. Згідно зі ст.21 Закону [9], якщо є підстави вважати операцію підозрілою, банк може зупинити проведення платежу без попередження клієнта на строк до двох робочих днів та одночасно повідомити про це Держфінмоніторинг.

Держфінмоніторинг аналізує отриману інформацію і має повноваження продовжити блокування операції ще до 5 робочих днів для подальшої перевірки, про що інформує банк і правоохоронні органи. Якщо підтверджуються підозри про протиправний характер операції, відбувається подальше замороження активів чи інші дії здійснюються вже в межах кримінального провадження за рішенням суду або правоохоронців. Якщо підозра не підтвердилася, то після закінчення встановленого строку банк розблоковує платіж і продовжує обслуговування клієнта.

Важливо, що паралельно із можливим призупиненням операції банк збирає додаткові дані та може звернутися до клієнта за роз'ясненнями. Підприємству варто надати переконливі пояснення та документи щодо походження коштів або економічного сенсу операції, аби розвіяти підозри комплаєнс-служби. У разі ж відмови клієнта співпрацювати чи надання недостатніх пояснень банк може класифікувати клієнта як високоризикового і навіть прийняти рішення про відмову від подальших ділових відносин, щоб уникнути використання банку для легалізації коштів.

За оцінками Держфінмоніторингу [18], у 2023 році суб'єкти первинного моніторингу подали 155 369 повідомлень про підозрілі і 1260269 повідомлень про порогові операції. Сума операцій, які могли бути пов'язані з відмиванням грошей або іншими правопорушеннями, становила близько 102,1 млрд. грн., з яких 4,1 млрд. грн. було заблоковано завдяки своєчасному втручання фінмоніторингу. Показники рис.1.4 демонструють масштаб протидії сумнівним операціям та значні фінансові активи, щодо яких вдалося запобігти потенційно незаконним діям.

Процедури фінансового моніторингу коштів підприємств на банківських рахунках є комплексними та багаторівневими[19]. Вони включають ретельну ідентифікацію та вивчення клієнтів, постійний аналіз фінансових операцій, виявлення порогових транзакцій великого розміру і будь-яких підозрілих дій, а також оперативне реагування у вигляді блокування операцій та повідомлення компетентних органів. Запровадження ризик-орієнтованого підходу дозволяє

зосередити ресурси на найбільш ризикових клієнтах і операціях, що підвищує ефективність системи.

Рисунок 1.4 – Динаміка переданих Держфінмоніторингом матеріалів до правоохоронних органів

Джерело: дані Держфінмоніторингу [18]

Отже, грошові кошти на рахунках в банку – важливий актив для підприємства, що забезпечує його ліквідність та платоспроможність. Контроль за рухом коштів на рахунках є надзвичайно важливим для фінансової стабільності та успішної діяльності підприємства, бо вимагає дотримання нормативно-правових вимог та процедур фінансового моніторингу для запобігання ризикам.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» НА ПОТОЧНОМУ РАХУНКУ В БАНКУ

2.1 Побудова облікового процесу в ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» та організація обліку руху грошових коштів на рахунку в банку

Товариство з обмеженою відповідальністю «БУДТЕЛ-СВ», ідентифікаційний код ЄДРПОУ 43001217, зареєстроване в м. Бровари Київської області. Компанія була заснована в 2019 році, а її керівником є Костюк Роман Сергійович, який також виступає бенефіціарним власником. Статутний капітал підприємства становить 1 000 гривень. Станом на 14 квітня 2025 року ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» знаходиться на загальній системі оподаткування та є платником податку на додану вартість. Основний вид діяльності компанії, згідно з класифікатором видів економічної діяльності – «будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій». Крім цього, до переліку видів діяльності підприємства належать «інші будівельно-монтажні роботи» та «оптова торгівля будівельними матеріалами».

Реєстрація у формі товариства з обмеженою відповідальністю є поширеною практикою для ведення бізнесу в Україні. Невеликий розмір статутного капіталу вказує на те, що компанія переважно оперує за рахунок поточних доходів або залучених коштів, а не значних власних резервів. Той факт, що директор є одночасно і кінцевим бенефіціаром, свідчить про централізовану структуру управління та значний вплив керівника на діяльність підприємства. Розташування офісу компанії в Броварах Київської області є стратегічно вигідним з точки зору доступу до ринку столичного регіону та можливостей для розвитку в будівельній сфері.

Основний напрямок діяльності ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» – будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій, що включає зведення систем розподільчих

ліній для передачі електроенергії та ліній телекомунікації, а також будівель і споруд, які є невід'ємною частиною цих систем. До цього виду робіт належить будівництво інженерних споруд, магістральних і міських ліній електропередачі, телекомунікаційних ліній електростанцій. Практичні аспекти діяльності включають підготовку траси, постачання необхідних матеріалів, зведення конструкцій та опор, а також доставку кабельної продукції. При виконанні таких проєктів необхідно враховувати наявність існуючих підземних комунікацій та вживати заходів для запобігання їх пошкоджень. Розробка проєктів оптичних мереж доступу також є частиною цієї діяльності. Існує також можливість залучення кількох замовників у рамках одного договору підряду на будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій, що може бути актуальним для великих інфраструктурних проєктів. Висока якість виконання будівельних робіт у цій галузі є критично важливою для стабільності та розвитку економіки в цілому.

Крім основного виду діяльності, ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» також здійснює інші будівельно-монтажні роботи, зокрема встановлення різноманітного обладнання, за винятком систем енергопостачання, водопостачання, опалення, вентиляції та кондиціонування повітря, а також промислового обладнання в будівлях і спорудах. До переліку таких робіт належать монтаж ліфтів та ескалаторів, включаючи їх ремонт і технічне обслуговування, встановлення автоматичних і обертових дверей, блискавковідводів, вакуумних очисних систем, а також виконання термо-, звуко- та віброізоляційних робіт. Спеціалізовані будівельні роботи також можуть включати встановлення антенно-фідерного обладнання мобільного зв'язку та контрольно-вимірювальної апаратури, що може мати зв'язок з основним видом діяльності компанії у сфері телекомунікацій.

Ще одним напрямком діяльності ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» є оптова торгівля лісоматеріалами та будівельними матеріалами. Цей вид діяльності охоплює широкий асортимент товарів, включаючи оптову торгівлю різноманітними будівельними матеріалами, такими як пісок, гравій, шпалери, покриття для підлоги (паркет, лінолеум, ламінат), листове скло, санітарно-технічне обладнання, а також спорудами зі збірних елементів.

Наявність діяльності в сфері оптової торгівлі будівельними матеріалами забезпечує ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» власними матеріалами для будівельних проєктів, що потенційно знижує витрати та покращує контроль за постачанням.

Таблиця 2.1 – Показники фінансово-господарської діяльності ТОВ«БУДТЕЛ-СВ» у 2020-2024 р.р.

Рік	Дохід		Чистий прибуток		Активи		Зобов'язання		Кількість працівників	
	тис. грн	Відхилення від 2024 р., тис. грн.	тис. грн.	Відхилення від 2024 р., тис. грн.	тис. грн.	Відхилення від 2024 р., тис. грн.	тис. грн.	Відхилення від 2024 р., тис. грн.	чол.	Відхилення від 2024р.,чол.
2024	7560,0	0	559,0	0	5600,7	0	4854,2	0	8	0
2023	593,4	6966,6	12,4	546,6	340,2	5260,5	275,7	4578,5	4	4
2022	165,2	7394,8	10,1	548,9	211,1	5389,6	159,0	4695,2	1	7
2021	1974,7	5585,3	37,1	521,9	701,4	4899,3	659,4	4194,8	5	3
2020	2676,2	4883,8	3,9	555,1	808,0	4792,7	346,0	4508,2	4	4

Джерело: згруповано автором за даними фінансової звітності ТОВ «БУДТЕЛ-СВ»

Аналіз фінансових показників ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» за період 2020-2024 років демонструє значне зростання доходів та чистого прибутку у 2024 році. Дохід компанії у 2024 році склав 7 560 000 гривень, що значно перевищує показники попередніх років (2023 рік – 593 400 гривень, 2022 рік – 165 200 гривень, 2021 рік – 1 974 700 гривень, 2020 рік – 2 676 200 гривень). Чистий прибуток також показав суттєве зростання, досягнувши 559 000 гривень у 2024 році (2023 рік – 12 400 гривень, 2022 рік – 10 100 гривень, 2021 рік – 37 100 гривень, 2020 рік – 3 900 гривень). Активи компанії на кінець 2024 року склали 5 600 700 гривень, а зобов'язання – 4 854 200 гривень. Кількість працівників також збільшилася до 8 осіб у 2024 році, порівняно з 4 у 2023 році та 1 у 2022 році. Збільшення фінансових показників та кількості працівників у 2024 році може свідчити про успішну діяльність компанії та розширення її бізнесу. Наявність судової справи у Господарському суді Одеської області є фактором, який може потребувати додаткової уваги при оцінці діяльності компанії. Загалом, ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» є підприємством з диверсифікованою діяльністю у сфері будівництва та оптової торгівлі будівельними матеріалами, яке демонструє значне зростання у 2024 році.

Ефективно організована система бухгалтерського обліку відіграє вирішальну роль у забезпеченні фінансової стабільності, дотриманні законодавчих вимог та

прийняття обґрунтованих управлінських рішень на підприємствах в Україні. Згідно з чинним законодавством, ведення бухгалтерського обліку є безперервним обов'язком кожного зареєстрованого підприємства протягом усього періоду його діяльності, починаючи з моменту реєстрації і до ліквідації. При цьому відповідальність за належну організацію бухгалтерського обліку покладається на власника або уповноважений орган (посадову особу) підприємства[20]. Таким чином, створення чіткої та прозорої системи обліку є не просто бажаним, а й обов'язковим елементом функціонування будь-якого суб'єкта господарювання в Україні.

Основоположним нормативно-правовим актом, що регулює бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»[20]. Цей закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в країні. Методологічні засади бухгалтерського обліку та порядок складання фінансової звітності визначаються Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку (НП(С)БО). Ці стандарти встановлюють конкретні методи обліку окремих видів активів та зобов'язань. Зокрема, вони регламентують різні підходи до нарахування амортизації, визначення собівартості продукції та формування резерву сумнівних боргів. Для малих та мікропідприємств передбачено спрощені форми фінансової звітності, що полегшує ведення обліку для цієї категорії суб'єктів господарювання. Крім зазначених основних документів, існують й інші нормативні акти та методичні рекомендації, які регулюють окремі аспекти бухгалтерського обліку: План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств[30].

На підприємстві може бути обрано одну з запропонованих законодавством форм організації бухгалтерського обліку. ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» обрало одну з найпоширеніших форм – створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером. Головний бухгалтер відповідає за організацію та ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, а також за дотримання вимог законодавства. Для малого підприємства достатньо введення до штату посади

одного бухгалтера, який виконує весь обсяг облікових робіт. Малі підприємства мають можливість вести облік за спрощеною формою бухгалтерського обліку, ознаки якої відображено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Ознаки спрощеної форми обліку

Спрощена форма обліку	Опис	Основні характеристики
Проста форма (без реєстрів)	Базова форма, придатна для дуже малих підприємств з обмеженою кількістю операцій.	Може включати пряме відображення операцій у спрощеному журналі.
Спрощена форма (зі спрощеними реєстрами)	Використання спрощених облікових реєстрів для реєстрації та узагальнення операцій.	Часто передбачає використання обмеженої кількості журналів (наприклад, для обліку активів, капіталу, доходів, витрат).
Спрощений фінансовий звіт (ф. 1-мс, 2-мс)	Подання стислої фінансової звітності.	Баланс (ф. 1-мс) та Звіт про фінансові результати (ф. 2-мс) зі зменшеною кількістю рядків порівняно зі стандартними формами.
Спрощений план рахунків	Зменшений набір рахунків порівняно зі стандартним планом рахунків.	Орієнтований на найбільш поширені рахунки, що використовуються малими підприємствами, спрощуючи класифікацію операцій.

Джерело: згруповано автором за [33]

Функціонал єдиного бухгалтера підприємства включає комплексне ведення бухгалтерського обліку, починаючи з обліку придбання сировини та матеріалів, їх передачі у виробництво, нарахування оплати праці, амортизації обладнання та інших виробничих витрат, що формують собівартість готової продукції. Окрім цього, бухгалтер здійснює облік готової продукції на складі, контролює процес її реалізації, включаючи виписку первинних документів, облік доходів та витрат від продажу, розрахунки з покупцями, а також забезпечує складання відповідної бухгалтерської та податкової звітності, відображаючи повний цикл господарських операцій підприємства від виробництва до реалізації будівельних виробів.

Належна організація бухгалтерського обліку є запорукою фінансової прозорості підприємства, дотримання вимог законодавства та отримання достовірної інформації для прийняття ефективних управлінських рішень. Для ведення обліку на підприємстві застосовується програмний продукт «BAS

Бухгалтерія» – зручний та функціональний інструмент для автоматизації ключових ділянок бухгалтерського обліку, спеціально адаптований під потреби малого бізнесу в Україні. Програма забезпечує ведення обліку доходів і витрат, основних засобів, запасів, розрахунків з контрагентами та нарахування заробітної плати, а також спрощує підготовку обов'язкової звітності. Завдяки інтуїтивно зрозумілому інтерфейсу та базовому набору необхідних функцій, «BAS Бухгалтерія» допомагає малим підприємствам ефективно вести бухгалтерський облік, мінімізувати витрати часу та ресурсів на облікові процеси та забезпечити відповідність законодавчим вимогам. При цьому, етичні питання походження програмного продукту в компанії не піднімаються.

Грановська В., Феценко Є. зазначають, що в умовах повномасштабної війни ринок програмного забезпечення для автоматизації обліку в Україні зазнав значних змін: деякі компанії, пов'язані з країною-агресором, припинили свою діяльність. На їхнє місце активно виходять нові програмні продукти, серед яких зростає частка розробок українських фахівців[21].

Процес організації бухгалтерського обліку на підприємстві включає кілька важливих елементів. Першим і надзвичайно важливим кроком є розробка облікової політики підприємства. Облікова політика визначає конкретні методи та принципи, які підприємство використовуватиме для обліку різних активів, зобов'язань та господарських операцій. Наступним важливим елементом є розробка робочого плану рахунків бухгалтерського обліку. Він розробляється на основі типового плану рахунків, затвердженого законодавством, але може бути адаптований з урахуванням специфіки діяльності підприємства.

Організація документообігу визначає порядок з документальним підтвердженням операцій. Підприємство повинно розробити чіткий порядок створення, руху, обробки та зберігання первинних облікових документів. Первинні документи служать підставою для відображення господарських операцій в бухгалтерському обліку і повинні містити обов'язкові реквізити, а також складатися під час здійснення операції або безпосередньо після її закінчення.

Систематизація та узагальнення даних первинних документів здійснюється в регістрах бухгалтерського обліку.

Сучасні технології пропонують нові формати та способи обробки первинних документів в електронній формі та використання електронних підписів. Це значно підвищує ефективність облікових процесів, зменшує паперовий документообіг та мінімізує ризики втрати чи пошкодження інформації.

Незважаючи на розвиток цифрових інструментів, вимоги до змісту та обов'язкових реквізитів первинних документів залишаються суворими. Вони повинні містити достовірну та повну інформацію про здійснену операцію, ідентифікувати її учасників, дату та місце складання. В умовах воєнного стану в Україні особливого значення набуває належне оформлення та зберігання первинних документів як доказів господарської діяльності та підстава для відшкодування можливих збитків. Тому, поряд із впровадженням цифрових технологій, не втрачає актуальності ретельність та відповідальність у складанні та обробці первинної документації.

Дієвим помічником для автоматизації процесів електронного документообігу та звітності для бухгалтера стало застосування програми «М.Е.Дос». Його ключовий функціонал охоплює створення, підписання кваліфікованим електронним підписом та обмін електронними документами з державними органами (ДПС, Пенсійний фонд, органи статистики) та між контрагентами. Програма забезпечує формування та подання податкової, статистичної та іншої обов'язкової звітності в електронному вигляді, а також надає інструменти для обліку податкових накладних, акцизних накладних та інших первинних документів. Інтеграція з іншими обліковими системами дозволяє автоматично імпортувати та експортувати дані, вести реєстр первинних документів, проводити обмін юридично значущими документами з контрагентами. Використання «М.Е.Дос» сприяє підвищенню ефективності роботи бухгалтерії, зменшенню паперового документообігу та мінімізації ризиків помилок при підготовці та поданні звітності.

Сорокопуд М. зазначає, що «однією з найважливіших особливостей

автоматизації обліку є необхідність забезпечення безпеки даних. Тому значною проблемою в багатьох системах опрацювання облікової інформації є ризик втрати або несанкціонованого доступу до конфіденційних даних, а також захист від кібератак, зокрема уразливостей в їхньому порядку» [22, с.58]. Захист облікової інформації надзвичайно важливий для забезпечення стабільності та надійності бізнесу, оскільки запобігає фінансовим втратам, спричиненим шахрайством, помилками або кібератаками, гарантує конфіденційність комерційної та персональної інформації, забезпечує відповідність законодавчим вимогам зберігання та обробки даних, підтримує довіру інвесторів, клієнтів та партнерів, а також є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

2.2 Методика обліку руху грошових коштів ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» на рахунку в банку

Враховуючи унікальність грошей як універсального мірила вартості та засобу обміну, очевидним є необхідність їх належного облікового відображення. По-перше, це забезпечує контроль за наявністю та рухом найліквідніших активів підприємства, дозволяючи відстежувати всі надходження та витрати. По-друге, облік є основою для прийняття управлінських рішень, оскільки надає інформацію про платоспроможність, ліквідність та ефективність використання фінансових ресурсів. По-третє, вимагається законодавством для правильного ведення бухгалтерського та податкового обліку, а також для складання фінансової звітності.

Крім того, облік допомагає запобігти шахрайству та помилкам, забезпечуючи прозорість фінансових операцій та можливість їх перевірки. Нарешті, точний облік руху грошових коштів підвищує довіру з боку інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» розрахунково-касове обслуговування здійснює через ПАТ «Приватбанк». Підприємство використовує поточний рахунок для здійснення

різноманітних операцій, включаючи оплату постачальникам, виплату заробітної плати, отримання платежів від клієнтів та управління повсякденними фінансовими потребами. При цьому, юридичні особи, що займаються підприємницькою діяльністю, можуть відкривати будь-яку кількість рахунків у різних банках за їхньою згодою. Однак, якщо відкрито декілька рахунків у національній валюті, протягом трьох днів необхідно визначити один з них як основний для обліку безспірного списання коштів та повідомити його номер податковій службі, де зареєстровано підприємство. Для відкриття поточного рахунку юридична особа, яка вперше звертається до банку, подає заяву встановленого зразка, підписану керівником та головним бухгалтером, копії свідоцтва про реєстрацію та статуту, а також перелік осіб з правом розпорядження рахунком і підтверджуючі їх повноваження документи[29, с.45].

Завдання обліку руху грошових коштів на рахунку в банку включають:

- 1) своєчасне та повне відображення всіх надходжень і списань коштів з банківського рахунку;
- 2) правильне документування кожної банківської операції первинними документами;
- 3) точне відображення кожної операції за відповідними рахунками бухгалтерського обліку;
- 4) групування інформації про рух коштів у облікових регістрах;
- 5) контроль залишків шляхом звіряння облікових даних з банківськими виписками;
- 6) формування інформації для аналізу через надання узагальнених даних про грошові потоки для оцінки фінансового стану;
- 7) організація належного зберігання облікових документів.

Рух грошових коштів на рахунках в банку може здійснюватися за різними каналами, які представлені в табл.2.3.

Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку свідчить, що первинні документи – це офіційні записи, що існують у паперовому або цифровому вигляді та містять інформацію про проведені

господарські операції, а також підтверджують розпорядження чи дозволи від адміністрації (власника) на їхнє здійснення [23].

Таблиця 2.3 – Типи операцій на поточному рахунку в банку

Операції на рахунках в банку	
Надходження	Вибуття
• Виручка від реалізації товарів, робіт, послуг; • Кредити; • Інвестиції від учасників; • Проценти за депозитами; • Дивіденди від участі в інших компаніях; • Доходи від оренди власного майна; • Платежі за використання інтелектуальної власності; • Безповоротна або поворотна допомога від інших юридичних чи фізичних осіб; • Державні субсидії та гранти; • Повернення дебіторської заборгованості; • Надходження від продажу майна.	• Оплата постачальникам та підрядникам; • Виплата заробітної плати та пов'язаних платежів; • Погашення кредитів та відсотків; • Сплата податків та обов'язкових платежів; • Інвестиційна діяльність; • Виплата дивідендів; • Адміністративні та операційні витрати; • Виплата відсотків за залученими коштами; • Повернення коштів покупцям; • Благодійна допомога.

Джерело: [26]

Надходження виручки від реалізації товарів, робіт чи послуг на поточний рахунок у банку в ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» документально оформлюється на підставі первинних документів, що фіксують факт продажу, таких як видаткові накладні, акти виконаних робіт, товарних або фіскальних чеків, або рахунків – для проведення передоплат. Ці документи є підставою для формування покупцем платіжних інструкцій, які передаються до банку для зарахування коштів на поточний рахунок підприємства.

Банківська виписка є офіційним документом, що видається банком клієнту та відображає всі операції, які були проведені за його рахунком протягом певного періоду часу. Вона містить інформацію про дату та час кожної операції, її зміст (призначення платежу), суму надходження та списання коштів, а також вхідний та вихідний залишки на рахунку. Банківська виписка є первинним обліковим документом, що підтверджує рух грошових коштів на рахунку клієнта та є підставою для відображення цих операцій у бухгалтерському обліку підприємства.

В сучасних умовах взаємодія між підприємством і банком відбувається автоматизовано в режимі онлайн через систему «клієнт-банк» - «Приват24 для

бізнесу». Вона є програмним комплексом, що забезпечує дистанційне керування банківськими рахунками підприємства: дозволяє клієнтам ініціювати платіжні операції, отримувати виписки по рахунках, контролювати залишки коштів, обмінюватися інформацією з банком та здійснювати інші фінансові операції без безпосереднього відвідування банківської установи. Використання клієнт-банку значно підвищує оперативність та ефективність управління грошовими потоками підприємства, мінімізує ризики, пов'язані з обробкою паперових документів, та забезпечує зручний доступ до банківських послуг у режимі реального часу.

З точки зору бухгалтерського обліку, система клієнт-банк є важливим інструментом для отримання первинної облікової інформації. Сформовані в системі платіжні інструкції є підставою для відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку. Банківські виписки, отримані через клієнт-банк в електронному вигляді, мають юридичну силу за умови їх належного підтвердження (наприклад, електронним цифровим підписом банку) та є основним документом для обліку руху грошових коштів на банківських рахунках. Інтеграція системи клієнт-банк з обліковими програмами підприємства дозволяє автоматизувати процес відображення банківських операцій, зменшуючи ручне введення даних та мінімізуючи ймовірність помилок.

Надходження кредитних коштів на поточний рахунок підприємства документально оформлюється на підставі кредитного договору, укладеного з банківською або іншою фінансовою установою. Підтвердженням зарахування коштів є банківська виписка, яка відображає відповідну операцію. Додатково можуть оформлюватися первинні документи, що підтверджують цільове використання кредитних коштів, згідно умов договору(табл.2.4).

Залучення інвестицій від учасників підприємства на поточний рахунок оформлюється рішенням зборів учасників або рішенням єдиного учасника про внесення додаткових вкладів до статутного капіталу або надання фінансової допомоги. Підтвердженням надходження коштів також є банківська виписка.

Нарахування та отримання процентів за розміщеними депозитами фіксується у виписках банку, де відображається сума нарахованих та зарахованих процентів.

Додатково банк може надавати довідки або інші документи, що підтверджують суму нарахованих процентів. Аналогічно, отримання дивідендів від участі в інших компаніях оформлюється на підставі рішення про виплату дивідендів та банківської виписки про їх зарахування на поточний рахунок.

Таблиця 2.4 – Документальне підтвердження операцій з надходження коштів на поточний рахунок в банку

Господарська операція	Первинний документ
Виручка від реалізації товарів, робіт, послуг	Рахунок-фактура (надання послуг, виконання робіт), товарна накладна (видаткова накладна), акт виконаних робіт (наданих послуг), фіскальний чек (касовий чек, Z-звіт), платіжна інструкція виписки банку
Кредити	Кредитний договір, виписка банку про зарахування коштів
Інвестиції від учасників	Рішення (протокол) зборів учасників про внесення вкладу, виписка банку про зарахування коштів
Проценти за депозитами	Виписка банку про нарахування та зарахування процентів, довідка банку про нараховані проценти
Дивіденди від участі в інших компаніях	Рішення (протокол) зборів акціонерів (учасників) про виплату дивідендів, виписка банку про зарахування коштів
Доходи від оренди власного майна	Договір оренди, акт наданих послуг оренди, рахунок-фактура (надання послуг оренди), платіжна інструкція
Платежі за використання інтелектуальної власності	Ліцензійний договір, акт наданих послуг з надання права використання, рахунок-фактура (надання послуг), платіжна інструкція
Безповоротна або поворотна допомога від інших осіб	Договір про надання допомоги, акт приймання-передачі коштів (майна), виписка банку про зарахування коштів
Державні субсидії та гранти	Рішення про надання субсидії (гранту), договір про надання субсидії (гранту), виписка банку про зарахування коштів
Повернення дебіторської заборгованості	Виписка банку про зарахування коштів, акт звірки взаєморозрахунків (може бути додатковим підтвердженням)
Надходження від продажу майна	Договір купівлі-продажу майна, акт приймання-передачі майна, рахунок-фактура (за потреби), товарна накладна (якщо майно - товар), виписка банку про зарахування коштів

Джерело: згруповано автором на основі [26]

Надходження доходів від оренди власного майна на поточний рахунок підтверджується договором оренди та платіжними документами, а також банківською випискою. Платежі за використання інтелектуальної власності (роялті) оформлюються ліцензійними договорами та платіжними документами,

підтвердженням зарахування коштів є банківська виписка, а в обліку вони відображаються аналогічно до доходів від оренди.

Отримання безповоротної або поворотної фінансової допомоги від інших юридичних чи фізичних осіб оформлюється договорами про надання допомоги або листами-проханнями та відповідними платіжними документами, підтвердженими банківською випискою. Державні субсидії та гранти надходять на поточний рахунок на підставі відповідних державних програм, договорів або рішень уповноважених органів, підтвердженням є банківська виписка, а їх облік залежить від цільового призначення та умов надання. Повернення дебіторської заборгованості оформлюється платіжними дорученнями від дебіторів та банківською випискою.

Надходження від продажу майна (основних засобів, нематеріальних активів, запасів) оформлюється договорами купівлі-продажу, актами приймання-передачі та платіжними документами, підтвердженими банківською випискою.

Документальне оформлення надходження коштів на поточний рахунок в іноземній валюті підприємства від іноземних покупців відбувається на підставі зовнішньоекономічних контрактів (договорів), інвойсів (рахунків-фактур), митних декларацій (за потреби) та інших товаросупровідних документів, що підтверджують експорт товарів, робіт чи послуг. Платіжні інструкції від іноземних покупців надходять через кореспондентські рахунки банків і фіксуються у валютній банківській виписці як зарахування іноземної валюти.

В Україні чинним законодавством [7] передбачено широкий спектр форм безготівкових розрахунків, які забезпечують зручність та ефективність фінансових операцій між суб'єктами господарювання та фізичними особами. До основних належать платіжні інструкції, що використовуються для ініціювання переказів коштів за розпорядженням платника та платіжні вимоги-доручення, які поєднують вимогу оплати від постачальника та доручення покупця банку здійснити платіж. Розрахункові чеки, хоча й менш поширені, залишаються засобом платежу, а акредитиви забезпечують виконання зобов'язань у торговельних угодах. в табл.2.5.

Крім того, широко використовуються інкасові доручення для примусового стягнення коштів, а векселі виступають як боргові інструменти, що можуть застосовуватися у розрахунках. Платіжні картки та електронні гроші стали невід'ємною частиною безготівкових розрахунків, забезпечуючи швидкість та зручність оплати товарів і послуг як онлайн, так і офлайн.

Таблиця 2.5 – Форми безготівкових розрахунків

Форма безготівкового розрахунку	Коротка характеристика
Платіжне доручення	Розпорядження клієнта банку, яке обслуговує його рахунок, про перерахування певної суми коштів на рахунок іншого отримувача, відкритого в цьому або іншому банку.
Платіжна вимога-доручення	Вимога отримувача коштів до платника про сплату певної суми на підставі розрахункових документів, надіслана через банк платника.
Розрахунковий чек	Письмове розпорядження чекодавця своєму банку сплатити чекодержателю зазначену в чеку суму коштів.
Платіжна картка	Електронний платіжний засіб у вигляді пластикової чи іншого виду картки, що використовується для ініціювання переказу коштів з рахунка платника або за його рахунком.
Електронний переказ коштів	Переказ коштів, що ініціюється з використанням електронних засобів (інтернет-банкінг, мобільні додатки тощо).
Інкасове доручення (вимога)	Розрахунковий документ, на підставі якого здійснюється списання коштів з рахунка платника без його згоди на підставі виконавчих документів або в інших випадках, передбачених законодавством.

Джерело: згруповано автором на основі [7]

Вибуття коштів з поточного рахунку підприємства на оплату постачальникам та підрядникам документально оформлюється на підставі платіжних інструкцій, ініційованих підприємством через систему клієнт-банк або поданих у паперовій формі. Підставою для складання платіжних доручень є первинні документи від постачальників та підрядників, такі як рахунки-фактури, акти виконаних робіт (наданих послуг), товарні накладні. Банківська виписка підтверджує факт списання коштів з рахунку підприємства та є основним обліковим документом для відображення цих операцій у бухгалтерському обліку.

Виплата заробітної плати та пов'язаних платежів (єдиного соціального внеску, податку на доходи фізичних осіб, військового збору) з поточного рахунку оформлюється на підставі платіжних інструкцій, складених на підставі розрахунково-платіжних відомостей або інших документів, що відображають

нараховану заробітну плату та утримання. Банківська виписка підтверджує факт перерахування коштів на карткові рахунки працівників та до бюджету.

Погашення кредитних зобов'язань та сплата відсотків за користування кредитами оформлюються платіжними інструкціями, складеними відповідно до умов кредитних договорів та графіків платежів. Банківська виписка підтверджує списання коштів на користь кредитора.

Сплата податків та обов'язкових платежів до бюджету та державних цільових фондів здійснюється на підставі платіжних інструкцій, оформлених відповідно до вимог податкового законодавства та інших нормативно-правових актів. Підставою для складання платіжних інструкцій є податкові декларації, розрахунки та інші звітні документи. Банківська виписка підтверджує перерахування коштів до відповідних бюджетів.

Здійснення інвестиційної діяльності, зокрема придбання основних засобів, нематеріальних активів, цінних паперів, оформлюється платіжними інструкціями на підставі відповідних договорів купівлі-продажу, актів приймання-передачі та інших первинних документів. Банківська виписка підтверджує факт оплати. Виплата дивідендів учасникам оформлюється платіжними інструкціями на підставі рішення зборів учасників або рішення єдиного учасника про виплату дивідендів. Банківська виписка підтверджує перерахування коштів.

Адміністративні та операційні витрати (оренда, комунальні послуги, зв'язок, транспортні витрати тощо) оплачуються на підставі відповідних договорів, рахунків та платіжних інструкцій, підтверджених банківською випискою. Повернення коштів покупцям за неякісні товари або ненадані послуги оформлюється платіжними інструкціями на підставі листів-претензій, актів про повернення та інших документів, підтверджених банківською випискою.

Документальне оформлення вибуття коштів з поточного рахунка підприємства при розрахунках з іноземними постачальниками здійснюється на підставі зовнішньоекономічних контрактів, імпорتنих інвойсів, митних декларацій та інших документів, що підтверджують придбання товарів, робіт чи послуг. Для здійснення платежу підприємство оформлює платіжне доручення в іноземній

валюті, яке подається до банку. Банк здійснює списання коштів з валютного рахунку підприємства та перераховує їх на рахунок іноземного постачальника через кореспондентські рахунки. Факт списання коштів фіксується у валютній банківській виписці. У бухгалтерському обліку сума платежу в іноземній валюті перераховується в національну валюту за курсом НБУ на дату списання коштів (або за курсом купівлі валюти, якщо вона купувалася для розрахунків).

Кожне надходження та списання коштів з банківського рахунку підприємства обов'язково підтверджується первинними документами (накладними, актами, платіжними інструкціями, виписками), які є основою для бухгалтерського обліку та контролю за рухом грошових коштів.

Узагальнюється інформація про здійснені господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку. Згідно Плану рахунків бухгалтерського обліку[15], рахунок 31 «Рахунки в банках» є активним грошовим рахунком, призначеним для обліку наявності та руху грошових коштів підприємства, що знаходяться на різних банківських рахунках, як у національній, так і в іноземній валютах. Він узагальнює інформацію про кошти на поточних, депозитних, акредитивних, чекових та інших рахунках, відкритих у банківських установах. За дебетом цього рахунку відображається надходження грошових коштів на банківські рахунки, а за кредитом – їх списання внаслідок господарських операцій.

Аналітичний облік за рахунком 31 ведеться за кожним окремим банківським рахунком підприємства, відкритим у різних банках та у різних валютах. Це забезпечує детальний контроль за рухом коштів на кожному рахунку, дозволяє відстежувати залишки та здійснювати аналіз операцій у розрізі валют. Така деталізація є важливою для ефективного управління грошовими потоками, валютними ризиками та контролю за цільовим використанням коштів, розміщених на різних банківських рахунках.

Залишки на банківських рахунках відображають найбільш ліквідну частину активів. Кореспонденція рахунку 31 з іншими рахунками залежить від характеру господарської операції, відображаючи надходження коштів від операційної,

інвестиційної та фінансової діяльності, а також їх використання для оплати зобов'язань, придбання активів тощо (табл. 2.6).

Узагальнена кореспонденція рахунків з обліку безготівкових операцій на поточному рахунку наведена в додатку Б.

Таблиця 2.6 – Відображення в обліку операцій на поточному рахунку підприємства

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Внесення готівки на поточний рахунок в банку	311	301
2	Надходження на поточний рахунок виручки за реалізовану продукцію, виконані роботи, надані послуги	311	361, 377
3	Надходження грошових коштів від учасників в оплату часток в статутному капіталі	301	46
4	Надходження грошових коштів від різних дебіторів	311	377
5	Зарахування позики банку в національній валюті	311	601, 501
6	Оприбуткування готівки в касі, яка надійшла з поточного рахунку	301	311
7	Перерахування грошових коштів підзвіт на витрати у відрядженні	372	311
8	Перерахування сум податків та єдиного соціального внеску	641, 642, 651	311
9	Перерахування сум зобов'язань перед постачальниками	631	311
10	Виплата заробітної плати працівникам підприємства	661	311
11	Перерахування відсотків за користування кредитом банку	684	311
12	Повернення короткострокову позику банку в національній валюті	601	311
13	Повернуто довгострокову позику банку в частині поточних зобов'язань	611	311

Джерело: згруповано автором на основі [26, с.25]

НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів»[14] визначає, що первісне визнання операцій в іноземній валюті має здійснюватися за валютним курсом на початок дня дати проведення господарської операції (дати визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Проте підприємствам надано право відображати безготівкові розрахунки в іноземній валюті за сумою, визначеною в банківських документах, враховуючи особливості застосування банківського курсу на дату операції.

Крім того, у пункті 7 НП(С)БО 21 уточнено визначення ключових характеристик монетарних та немонетарних статей. Тепер основною ознакою монетарної статті є наявність права отримати (або зобов'язання надати) фіксовану (або визначену) суму грошей або їх еквівалентів, тоді як для немонетарної статті

така ознака відсутня. Операції з руху безготівкових грошових коштів в іноземній валюті представлено у додатку В.

Краєвський В. та інші вчені наголошують, що розрахунки готівковою іноземною валютою заборонені. Підприємства можуть купувати валюту лише через банк і здійснювати платежі виключно через банківські рахунки. Також в Україні, як і раніше, не можна розраховуватися іноземною валютою. Для купівлі або продажу валюти потрібно подати заяву (можливо, і доручення) до банку. Процедура та документація визначаються банком, оскільки можуть знадобитися додаткові документи для фінмоніторингу. Для валютних розрахунків використовується платіжне доручення в іноземній валюті. Зняття валюти в банкоматах в Україні неможливе. Продаж валюти першої групи класифікатора (наприклад, долар, євро) банком здійснюється за дорученням клієнта протягом п'яти банківських днів [25, с.57].

Обробка первинних документів здійснюється в програмному продукті BAS Бухгалтерія, який пропонує ефективну оптимізацію ключових бізнес-процесів, включаючи облік грошових коштів, заробітної плати, виробництва та продажів. Цей програмний продукт забезпечує автоматизацію бухгалтерського та податкового обліку, стаючи незамінним інструментом для малих і середніх підприємств[23].

Система вирізняється своєю готовністю до використання та орієнтованістю на автоматизацію основних операцій компанії. Її перевага полягає у відсутності зайвих функцій та інтуїтивно зрозумілому інтерфейсі, що значно полегшує роботу користувачів.

В «BAS Бухгалтерія» облік грошових коштів організовано таким чином, щоб забезпечити точне та своєчасне відображення всіх операцій, пов'язаних з надходженням та вибуттям грошей підприємства як у національній, так і в іноземній валютах. Програма автоматизує більшість простих рутинних операцій, спрощуючи ведення обліку та мінімізуючи ризик помилок.

Облік безготівкових коштів, що знаходяться на банківських рахунках, ведеться за допомогою документів «Платіжне доручення вхідне» та «Платіжне доручення вихідне», а також «Виписка банку». Ці документи відображають рух

коштів на рахунках 311 «Поточні рахунки в національній валюті» та 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті». Програма дозволяє імпортувати банківські виписки, що значно прискорює процес обліку та зменшує ймовірність помилок при введенні даних вручну.

В BAS Бухгалтерія реалізовано облік операцій з іноземною валютою. При надходженні або списанні валютних коштів програма автоматично розраховує курсові різниці, які відображаються на відповідних рахунках доходів або витрат. Забезпечується ведення обліку в розрізі валютних рахунків та валютних операцій. Формуються необхідні звіти для контролю за валютними коштами та аналізу курсових різниць.

У BAS Бухгалтерія узагальнення інформації по рахунку відбувається за допомогою стандартних звітів, які дозволяють отримати детальну картину руху та залишків коштів на обраному рахунку за певний період. Основним інструментом для цього є Оборотно-сальдова відомість (ОСВ) по рахунку. Цей звіт формується на підставі проведених первинних документів (платіжних інструкцій, банківських виписок тощо) та відображає початкове сальдо, обороти за дебетом і кредитом, а також кінцеве сальдо по обраному рахунку.

Для формування ОСВ по конкретному рахунку користувачу необхідно перейти до розділу «Звіти» - «Стандартні звіти» - «Оборотно-сальдова відомість». У налаштуваннях звіту обирається період, організація (за потреби) та вказується конкретний рахунок, інформацію по якому необхідно узагальнити (наприклад, рахунок 311 для поточних рахунків у національній валюті). Після формування звіту на екрані відобразиться узагальнена інформація про рух коштів саме по цьому рахунку за обраний період.

Крім ОСВ, для більш глибокого аналізу інформації по рахунку можна використовувати інші стандартні звіти, такі як «Аналіз рахунку» та «Обороти рахунку». «Аналіз рахунку» надає детальну інформацію про кожну операцію, що вплинула на обраний рахунок, з можливістю фільтрації та сортування даних за різними критеріями (контрагентами, документами тощо). «Обороти рахунку» відображають лише загальні суми оборотів за дебетом та кредитом рахунку за кожний місяць обраного періоду.

Важливим аспектом узагальнення інформації є також аналітичний облік, який ведеться в розрізі субрахунків та об'єктів аналітики (субконто), наприклад, за окремими банківськими рахунками, валютами, статтями руху грошових коштів. При формуванні звітів користувач може налаштовувати рівень деталізації, включаючи або виключаючи аналітичні розрізи, що дозволяє отримувати узагальнену інформацію як в розрізі окремих об'єктів аналітики, так і загалом по рахунку. Узагальнена схема облікового процесу коштів на рахунках наведена на рис.2.1.

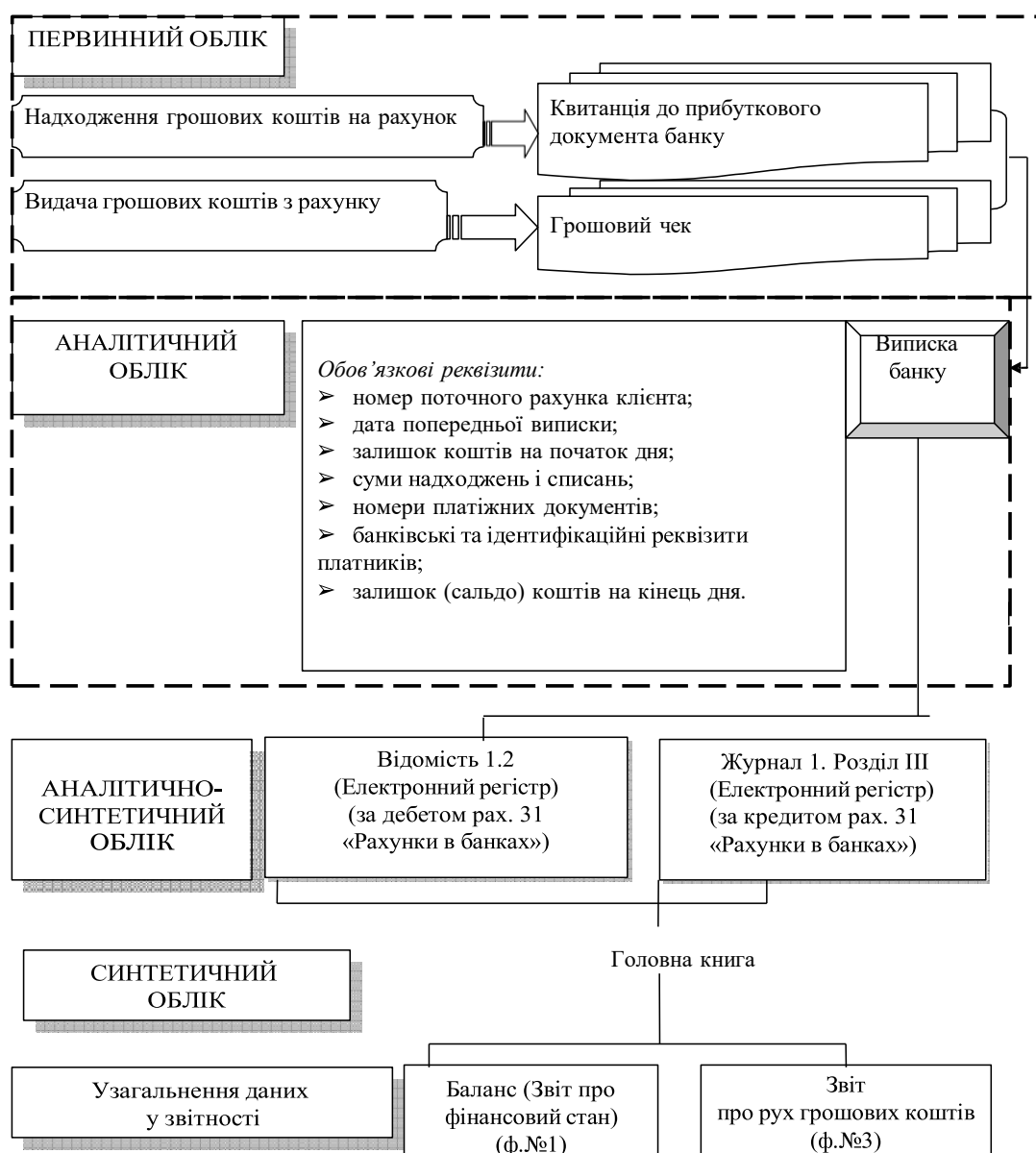

Рисунок 2.1 – Обліковий цикл відображення операцій на поточному рахунку в банку

Джерело: [28]

Враховуючи специфіку діяльності підприємства було розроблено функціонал бухгалтера щодо ведення операцій на поточному рахунку, який представлено в додатку Д, а алгоритм дій із заповнення платіжної інструкції наведено в додатку Ж.

Таким чином, BAS Бухгалтерія забезпечує гнучкі інструменти для узагальнення інформації по будь-якому грошовому рахунку. Використання стандартних звітів, таких як ОСВ, аналіз та обороти рахунку, в поєднанні з можливостями налаштування аналітичного обліку, дозволяє бухгалтеру отримати повну та всебічну картину руху грошових коштів підприємства для контролю, аналізу та прийняття обґрунтованих рішень.

2.3 Відображення руху грошових коштів ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» в звітності підприємства

Фінансова звітність є системою узагальнених показників, що характеризують майновий та фінансовий стан підприємства, а також результати його господарської діяльності за звітний період. Її основне призначення полягає в наданні користувачам (внутрішнім та зовнішнім) повної, правдивої та неупередженої інформації про діяльність підприємства для прийняття обґрунтованих управлінських рішень[20]. Користувачі фінансової звітності наведені в табл. 2.7.

Значення фінансової звітності важко переоцінити, оскільки вона є важливим інструментом комунікації підприємства з навколишнім середовищем. На її основі інвестори оцінюють інвестиційну привабливість, кредитори – кредитоспроможність, а держава – правильність нарахування податків. Крім того, фінансова звітність є основою для внутрішнього аналізу діяльності підприємства, виявлення резервів підвищення ефективності та прийняття стратегічних рішень.

Репутація підприємства тісно пов'язана зі своєчасністю здійснення поточних виплат. Для підтримки стабільної платоспроможності підприємству надзвичайно

важливо коректно, точно та оперативно фіксувати дані про рух грошових коштів та їхні залишки. Порядок відображення грошових коштів у фінансовій звітності визначається Національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [12] та Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (МСБО) 7 «Звіт про рух грошових коштів» [30].

Таблиця 2.7 – Користувачі інформації фінансової звітності

Ознака	Користувачі	Характеристика та інтереси користувачів
Внутрішні користувачі	Керівництво (топ-менеджмент)	Прийняття управлінських рішень, планування, контроль за діяльністю, оцінка ефективності. Інтереси: прибутковість, фінансова стабільність, ліквідність, перспективи розвитку.
	Адміністрація (середній менеджмент)	Оперативне управління, контроль за виконанням планів, аналіз витрат та доходів. Інтереси: ефективність використання ресурсів, виконання бюджетів, досягнення цільових показників.
	Працівники	Оцінка фінансової стабільності підприємства, що впливає на виплату заробітної плати, соціальні гарантії, перспективи зайнятості. Інтереси: платоспроможність, прибутковість, перспективи розвитку.
Зовнішні користувачі	Інвестори (акціонери, потенційні інвестори)	Оцінка інвестиційної привабливості, прийняття рішень про інвестування або виведення капіталу, оцінка ризиків та доходності. Інтереси: прибутковість, зростання капіталу, дивіденди, фінансова стабільність.
	Кредитори (банки, постачальники)	Оцінка кредитоспроможності, прийняття рішень про надання кредитів або відстрочок платежів, оцінка ризиків неповернення боргу. Інтереси: ліквідність, платоспроможність, фінансова стійкість.
	Державні органи (податкові органи, органи статистики)	Контроль за дотриманням законодавства, нарахування податків, формування макроекономічної статистики. Інтереси: своєчасність та повнота сплати податків, відповідність звітності нормативним вимогам.
	Покупці та замовники	Оцінка надійності підприємства як партнера, прогнозування можливості довгострокової співпраці. Інтереси: стабільність поставок, якість продукції/послуг, фінансова стійкість.
	Конкуренти	Порівняльний аналіз фінансових показників, оцінка конкурентоспроможності. Інтереси: порівняльні переваги та недоліки, стратегії розвитку.
	Інші зацікавлені сторони (суспільство, громадські організації)	Оцінка соціальної відповідальності підприємства, впливу на навколишнє середовище, внеску в економіку регіону. Інтереси: соціальні та екологічні аспекти діяльності.

Джерело: [27]

Згідно з цими стандартами, грошові кошти мають бути показані в Балансі у статті «Грошові кошти та їхні еквіваленти», а детальне пояснення їхнього складу надається в Примітках до фінансової звітності. Інформація про надходження та вибуття грошових коштів підприємства розкривається у Звіті про рух грошових коштів, зокрема, показники деталізуються в розрізі трьох видів діяльності: фінансової, інвестиційної та операційної. Перелік статей фінансової звітності в Україні, що відображають рух та стан грошових коштів представлено на рис.2.2.

Баланс є однією з основних форм фінансової звітності, що відображає фінансовий стан підприємства на певний момент часу шляхом зіставлення активів, зобов'язань та власного капіталу.

У балансі грошові кошти відображаються у складі оборотних активів за статтею «Гроші та їх еквіваленти». Ця стаття включає в себе готівку в касі, кошти на поточних та інших рахунках у банку, а також інші короткострокові високоліквідні активи, які можна швидко перетворити на гроші. Важливо, що баланс фіксує залишок грошових коштів на початок та кінець звітного періоду.

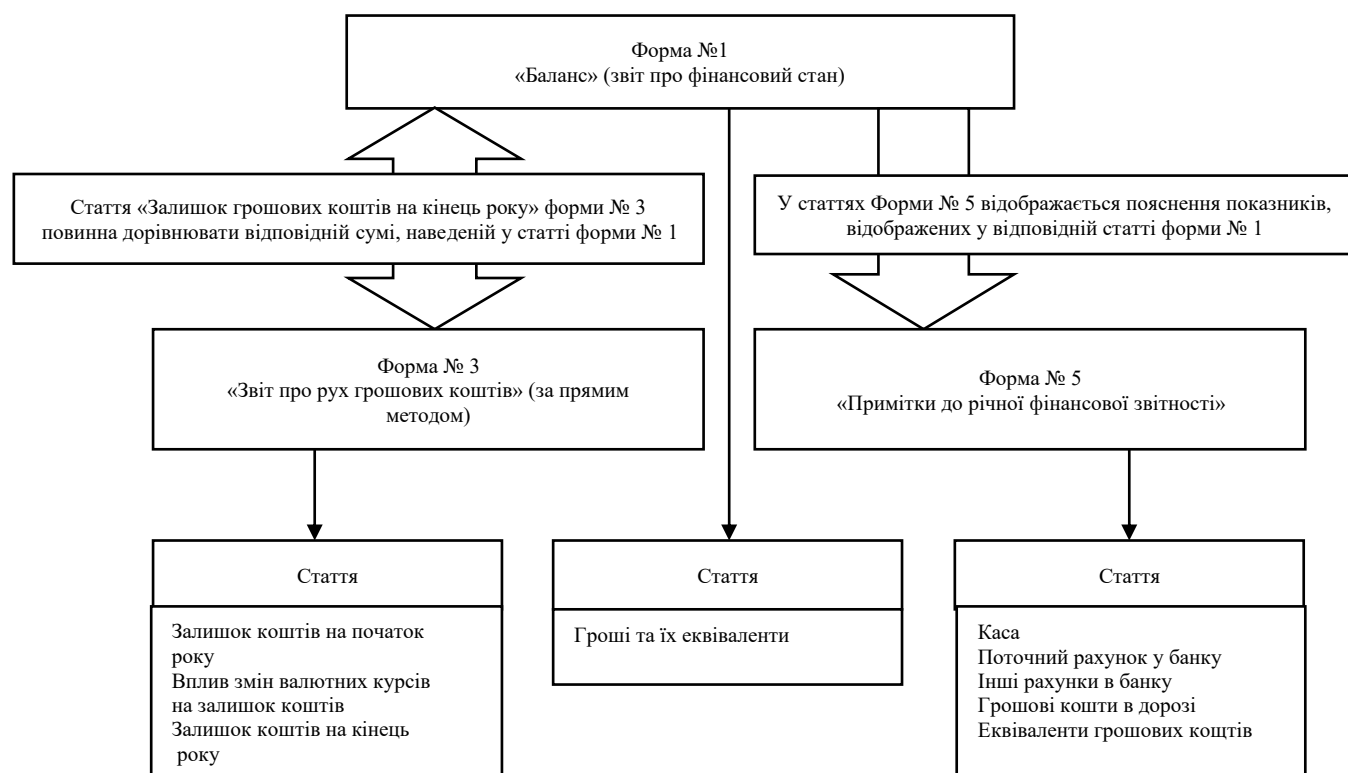

Рисунок 2.2 – Відображення грошових коштів у формах фінансової звітності
Джерело: [30]

Таким чином, баланс дає змогу оцінити ліквідність та платоспроможність підприємства, показуючи достатність коштів для покриття поточних зобов'язань. Однак, для аналізу руху грошових коштів протягом певного періоду використовується інша форма звітності – Звіт про рух грошових коштів. Ця форма фінансової звітності надає інформацію про надходження та вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів протягом звітного періоду.

Звіт про рух грошових коштів класифікує грошові потоки за трьома основними видами діяльності: операційною, інвестиційною та фінансовою. Операційна діяльність включає грошові потоки, пов'язані з основною діяльністю підприємства: надходження від продажу товарів або надання послуг; інвестиційна - придбання або продаж довгострокових активів: основних засобів. Фінансова діяльність включає грошові потоки, пов'язані з залученням або поверненням капіталу.

Таблиця 2.8 – Подання даних про грошові кошти в «Балансі»

Баланс (звіт про фінансовий стан)		Зміст	Джерело інформації
стаття	код		
Кошти та їх еквіваленти	1165	Зазначають суми: — готівки в касі; — коштів на поточних та інших банківських рахунках; — коштів у дорозі; — електронних грошей; — грошових еквівалентів	Сальдо Д-т 30; 31; 33; 351
Рядок Готівка	1166	Зазначають суму готівки на підприємстві із деталізацією за національною та іноземною валютою	Сальдо Д-т 30
Рядок Рахунки в банках	1167	Зазначають суму коштів на поточних банківських рахунках	Сальдо Д-т 30; 31

Джерело: [5]

Законодавство [5] передбачає 2 підходи до складання Звіту про рух грошових коштів: за прямим і за непрямим методами рис. 2.3.

Рисунок 2.3 - Методи складання Звіту про рух грошових коштів

Джерело: [5]

Методика заповнення звіту про рух грошових коштів прямим методом передбачає наступні кроки:

– необхідно першочергово визначити фактичні надходження та виплати грошових коштів за операційною діяльністю. Це передбачає аналіз банківських виписок, касових ордерів та інших первинних документів для ідентифікації грошових потоків від основної діяльності підприємства. До таких потоків належать надходження від продажу товарів (робіт, послуг), отримані відсотки, роялті, комісійні, а також виплати постачальникам за придбані запаси, оплата праці, відрахування на соціальні заходи, платежі податків і зборів. Важливо чітко розмежувати ці грошові потоки від інвестиційної та фінансової діяльності;

– далі у звіті слід відобразити окремо загальну суму грошових надходжень та загальну суму грошових виплат за операційною діяльністю. Різниця між цими сумами становитиме чистий грошовий потік від операційної діяльності. При цьому, методичні рекомендації наголошують на необхідності деталізації основних видів грошових надходжень та виплат, що дає змогу користувачам звіту отримати більш повну інформацію про структуру грошових потоків підприємства;

– після розрахунку чистого грошового потоку від операційної діяльності, аналогічним чином визначимо та відобразимо грошові потоки від інвестиційної та фінансової діяльності. Інвестиційна діяльність включає придбання та продаж необоротних активів, фінансових інвестицій. Фінансова діяльність охоплює надходження від випуску акцій, облігацій, отримання кредитів, а також виплати власникам у вигляді дивідендів, погашення позик.

– на завершення, підсумуємо чисті грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Отримана сума відображатиме чисте збільшення (зменшення) грошових коштів та їх еквівалентів за звітний період. Додаючи до цієї суми залишок грошових коштів на початок періоду, отримаємо залишок грошових коштів на кінець звітного періоду, який має співпадати з відповідним показником у балансі підприємства.

При застосуванні непрямого методу складання звіту розпочинаємо з показника чистого прибутку (або збитку) за звітний період, який відображено у звіті про фінансові результати. Непрямий метод передбачає коригування цього показника на статті, які не мали грошового характеру, але вплинули на величину

прибутку. До таких коригувань належать амортизація основних засобів та нематеріальних активів, зміни у резервах, нереалізовані курсові різниці, а також доходи та витрати, пов'язані з інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Наступним кроком є коригування чистого прибутку на зміни у оборотних активах та зобов'язаннях протягом звітного періоду. Збільшення дебіторської заборгованості свідчить про відтік грошових коштів (оскільки дохід вже відображено, а гроші ще не надійшли), тому воно віднімається від прибутку. Зменшення дебіторської заборгованості, навпаки, додається. Аналогічно, збільшення запасів та зменшення кредиторської заборгованості відображаються зі знаком мінус, а зменшення запасів та збільшення кредиторської заборгованості – зі знаком плюс. Ці коригування відображають рух грошових коштів, пов'язаний з операційним циклом підприємства.

Після внесення всіх необхідних коригувань, визначимо чистий грошовий потік від операційної діяльності. Отримана сума відображає грошові кошти, використані внаслідок основної діяльності підприємства. Непрямий метод фокусується на узгодженні чистого прибутку з грошовими потоками, а не на прямому відстеженні грошових надходжень та виплат, як у прямому методі.

Далі окремо відобразимо грошові потоки від інвестиційної та фінансової діяльності. Інвестиційна діяльність включає придбання та продаж довгострокових активів, фінансових інвестицій. Фінансова діяльність охоплює зміни у власному капіталі та запозиченнях. Підсумувавши чисті грошові потоки від усіх трьох видів діяльності, визначимо чисте збільшення або зменшення грошових коштів та їх еквівалентів за період. Додавши залишок грошових коштів на початок періоду отримаємо залишок коштів на кінець періоду, який має відповідати даним балансу.

У Примітках до річної фінансової звітності, у розділі, що розкриває інформацію про грошові кошти, наводиться деталізація залишків на кінець звітного періоду, а саме зазначається його назва та сума коштів, що обліковується на ньому на звітну дату. Окрім того, може бути надана інформація про валюту рахунку, особливо якщо підприємство має рахунки в різних валютах. Важливо, щоб інформація в примітках узгоджувалася з відповідними статтями балансу та звіту

про рух грошових коштів, забезпечуючи цілісність та прозорість фінансової звітності.

Таким чином, Звіт про рух грошових коштів та Примітки надають можливість проаналізувати зміни найбільш ліквідних активів між датами Балансу, а сам Баланс відображає фінансовий стан компанії на конкретну дату.

ТОВ «БУДТЕЛ-СВ» – мале підприємство, тому звітність подає тільки за ф.1м, 2м та не складає Приміток і Звіту про рух грошових коштів. Однак, питання контролю за рухом грошових коштів на підприємстві стоїть гостро і потребує перегляду підходів.

Кухаренко І. зазначає: «щоб розкрити реальний рух грошових коштів на підприємстві, оцінити синхронність надходжень і платежів, а також пов'язати величину отриманого фінансового результату зі станом грошових коштів, слід виділити і проаналізувати всі напрямки надходження вибуття коштів[32]. Прогнозування грошових потоків дозволить забезпечити ефективне управління фінансами підприємства, оскільки дозволить заздалегідь ідентифікувати потенційні надходження та витрати, забезпечити можливість своєчасного планування та запобігання касовим розривам. Регулярне прогнозування допоможе підприємству підтримувати стабільну платоспроможність, уникати затримок у виплатах та ефективно використовувати наявні кошти для операційної діяльності та розвитку.

Облік руху грошових коштів на поточному банківському рахунку відіграє вирішальну роль як інформаційна база для фінансового моніторингу в ТОВ «БУДТЕЛ-СВ». Він, насамперед, забезпечує контроль за наявністю та динамікою найбільш ліквідних активів компанії, надаючи можливість детально відстежувати всі грошові надходження та вибуття. Крім того, цей облік є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, оскільки він забезпечує інформацію про здатність підприємства вчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями, його ліквідність та ефективність використання фінансових ресурсів.

ВИСНОВКИ

1. Грошові кошти – це найліквідніші активи підприємства, які відіграють вирішальну роль у забезпеченні його операційної діяльності та фінансової стабільності. Вони виконують ряд важливих функцій, включаючи обслуговування обігу товарів і послуг, вимірювання їхньої вартості, здійснення платежів, накопичення багатства та використання в розрахунках. Ефективне управління грошовими коштами безумовно важливе для підтримання платоспроможності, ліквідності та інвестиційної активності підприємства, а також для мінімізації ризиків фінансових криз.

2. Ефективне управління грошовими коштами – складний процес, що охоплює планування грошових потоків, контроль за надходженнями та витратами, оптимізацію залишків коштів на рахунках, а також здійснення короткострокових фінансових інвестицій. Раціональне використання грошових коштів дозволяє підприємству не лише забезпечити поточні потреби, але й підвищити рентабельність, мінімізувати витрати на залучення позикових коштів та зміцнити свої конкурентні позиції на ринку.

3. Рахунки в банку класифікуються за кількома ознаками, включаючи їх призначення, валюту та інші критерії, що важливо для організації ефективного обліку та управління грошовими коштами підприємства. Згідно Законів України «Про платіжні послуги», «Про банки і банківську діяльність», підприємство може мати в банку різні види рахунків, залежно від своїх потреб та специфіки діяльності. Основним серед рахунків є поточний рахунок.

4. Грошові кошти на поточному рахунку в банку призначені для здійснення поточних розрахунків з постачальниками, оплати праці, сплати податків та інших операцій. Поточний рахунок забезпечує зручність та оперативність проведення безготівкових розрахунків, а також дозволяє підприємству ефективно управляти своїми фінансовими потоками.

5. Нормативно-правове регулювання обліку грошових коштів на рахунку в банку в Україні є комплексною системою, що включає закони України, нормативні акти Національного банку України, положення бухгалтерського обліку та інші нормативні документи. Дотримання вимог цих нормативних актів обов'язкове для всіх підприємств та забезпечує законність, прозорість та ефективність проведення банківських операцій.

6. Фінансовий моніторинг – важлива складовою системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Він передбачає здійснення банками та іншими фінансовими установами комплексу заходів з ідентифікації клієнтів, аналізу їхніх операцій та виявлення підозрілих транзакцій з метою запобігання використанню фінансової системи для незаконних цілей.

7. ТОВ «Будтел-СВ» здійснює облік руху грошових коштів на поточному рахунку в банку з використанням сучасних інформаційних технологій, зокрема системи клієнт-банк, що забезпечує оперативність та зручність проведення банківських операцій. Первинні облікові документи, такі як платіжні інструкції та банківські виписки, є підставою для відображення операцій з грошовими коштами в бухгалтерському обліку.

8. Облік грошових коштів на рахунку 31 «Рахунки в банках» забезпечує систематизацію та узагальнення інформації про надходження, списання та залишки коштів на кожному банківському рахунку підприємства. Аналітичний облік дає змогу отримувати детальну інформацію про рух коштів у розрізі окремих операцій, контрагентів та інших аналітичних ознак, що є важливим для контролю та аналізу фінансової діяльності.

9. У фінансовій звітності підприємства рух грошових коштів відображається у Звіті про рух грошових коштів. Звіт складається прямим або непрямим методом. Прямий метод передбачає аналіз фактичних надходжень та виплат грошових коштів, тоді як непрямий метод ґрунтується на коригуванні чистого прибутку на статті, що не мають грошового характеру. Обидва методи

дозволяють отримати інформацію про грошові потоки від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, що є важливою для оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності підприємства. У Балансі грошові кошти відображаються у статті «Гроші та їх еквіваленти», а детальні пояснення їхнього складу надаються в Примітках до фінансової звітності.

10. Для забезпечення ефективного управління грошовими коштами на поточному рахунку в банку необхідно постійно вдосконалювати систему обліку та контролю, включаючи своєчасне та повне відображення всіх операцій, дотримання вимог законодавства, автоматизацію облікових процесів та посилення внутрішнього контролю. Це сприятиме підвищенню прозорості фінансової діяльності, мінімізації ризиків та забезпеченню інформаційної бази для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

11. Облік руху грошових коштів на поточному рахунку в банку є важливою інформаційною основою для фінансового моніторингу в ТОВ «БУДТЕЛ-СВ». По-перше, він забезпечує контроль за наявністю та рухом найліквідніших активів підприємства, дозволяючи відстежувати всі надходження та витрати. По-друге, облік є основою для прийняття управлінських рішень, оскільки надає інформацію про платоспроможність, ліквідність та ефективність використання фінансових ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демківський А. В. Гроші та кредит : навч. посіб. Київ : ДАКОР, 2007. 528 с.
2. Колісник О. П. Грошові потоки: сутність, класифікація та їх оптимізація в процесі управління. *Modern Economics*. 2018. № 10. С. 60-65.
3. Румянцева Г.І. Гроші та кредит у тестах та задачах: навч. посіб. Нововолинськ: Міська друкарня, 2016. 127с.
4. Гнатенко Є.П. Проблеми обліку грошових коштів на підприємстві. *Економіка суспільства*. 2016. Вип. 5. С. 421-424.
5. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. наказом Міністерства фінансів України від 28.03.2013 № 433. Дата оновлення: 02.02.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
6. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затв. постановою Правління Національного банку України від 29.12.2017р. № 148. Дата оновлення: 29.08.2024. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
7. Про платіжні послуги: Закон України від 30.06.2021 № 1591-IX. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 21.04.2025).
8. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. Дата оновлення: 10.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 № 361-IX. Дата оновлення: 09.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.05.2025).
10. Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків: Інструкція Національного банку

- України від 29.07.2022 № 162. Дата оновлення: 09.05.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
11. Податковий кодекс України 2755-VI від 2 грудня 2010 року. Дата оновлення: 01.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
12. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 року № 73. Дата оновлення: 06.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
13. НП(С)БО 13 «Фінансові інструменти», затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.2001 року № 559. Дата оновлення: 03.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
14. НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів», затв. наказом Міністерства фінансів України від 10.08.2000 № 193. Дата оновлення: 05.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
15. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств, затв. наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. Дата оновлення: 09.12.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
16. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635. Дата оновлення: 09.12.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення: 10.05.2025).
17. Засадний Б.А. Вдосконалення системи нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку в Україні. *Економіка і суспільство*. 2016. Випуск №7. С. 914-920. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/153.pdf
18. Портал Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua> (дата звернення: 10.05.2025).
19. Скрипник М.І. Фінансовий моніторинг банківських операцій підприємства *Облік, аналіз, аудит, оподаткування та фінансовий моніторинг: сучасні концепції*

розвитку: зб. мат. X Всеукр. наук.-практ. конф. здоб. вищ. осв. і мол.уч.; 25 квітня 2025 року. Київ: КНЕУ, 2025. С.

20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. №996-14. Дата оновлення: 03.09.2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 01.04.2025).

21. Грановська В. В., Фещенко Є. А. Ефективність та переваги автоматизованих систем у розрахунку заробітної плати для українських компаній. *Економіка та суспільство*, 2024. №59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-118>

22. Сороколіт М. Автоматизація обліку в умовах цифровізації економіки: загальнотеоретичні підходи й окремі практичні питання. *Галицький економічний вісник*. № 4 (89) 2024. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04

23. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 № 88. Дата оновлення: 09.03.2023 р. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG704.html (дата звернення: 10.05.2025).

24. Офіційний сайт Спілки автоматизаторів бізнесу URL: <https://kamala-soft.com/uk/bas/> (дата звернення: 10.05.2025).

25. Фінансовий облік : навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь: Державний податковий університет, 2022. 616 с.

26. Фінансовий облік І: навчальний посібник / Г.О.Король, Р.Б. Сокольська, Т.В.Акімова, В.Д.Зелікман. Дніпро: НМетАУ, 2020. 192 с.

27. Бухгалтерський облік: підручник / За заг. ред. О. В. Фоміної. Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. 224 с.

28. Фінансовий облік: підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, П. Н. Денчук та ін. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 488 с.

29. Фінансовий облік 1: підручник / Я.П. Іщенко, О.А. Подолянчук, Н.І. Коваль. Вінниця: Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 496 с.

30. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 7 «Звіт про рух грошових коштів» URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (дата звернення: 10.05.2025).

31. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Житомир: ЖІТІ, 2000. 640 с.
32. Кухаренко І. П. Правила ведення бухгалтерського обліку грошових коштів на рахунках в банках під впливом інформаційних технологій. *Вісник студентського наукового товариства*. 2019. Вип. 2. С. 77-80.
33. НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність»: затв. наказом Міністерства фінансів України 25.02.2000 № 39. Дата оновлення: 06.03.2025 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_019#Text (дата звернення: 10.05.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А1

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "БУДТЕЛ-СВ"	Дата (рік, місяць, число)	2023	01	01
Територія	КИЇВСЬКА	за ЄДРПОУ	43001217		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОТТГ	UA12000459010001797		
Вид економічної діяльності	Будівництво споруд електроністики та телекомунікацій	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників, осіб	1	за КВЕД	42.22		
Одиниця виміру:	тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон	вулиця КИЇВСЬКА, буд. 249А, кв. 6, м. БРОВАРИ, КИЇВСЬКА обл., 07400				6815250

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Актив		Код	На початок	На кінець
		рядка	звітної року	звітної періоду
I		2	3	4
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи		1000	-	-
Первісна вартість		1001	-	-
Накопичена амортизація		1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції		1005	-	-
Основні засоби :		1010	62,4	52,8
первісна вартість		1011	72,0	62,4
знос		1012	(9,6)	(9,6)
Довгострокові біологічні активи		1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції		1030	-	-
Інші необоротні активи		1090	-	-
Усього за розділом I		1095	62,4	52,8
II. Оборотні активи				
Запаси :		1100	1,8	0,3
у тому числі готова продукція		1103	-	-
Поточні біологічні активи		1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги		1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом		1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток		1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість		1155	468,5	130,0
Поточні фінансові інвестиції		1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти		1165	112,3	28,0
Витрати майбутніх періодів		1170	-	-
Інші оборотні активи		1190	56,4	-
Усього за розділом II		1195	639,0	158,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття		1200	-	-
Баланс		1300	701,4	211,1

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	41,0	51,1
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	42,0	52,1
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	363,0	57,8
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	296,4	101,2
Усього за розділом III	1695	659,4	159,0
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	701,4	211,1

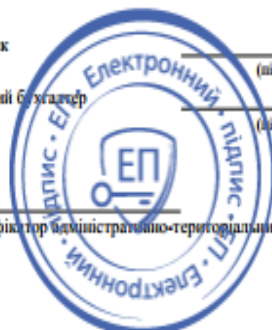
2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	165,2	1 974,7	
Інші операційні доходи	2120	-	-	
Інші доходи	2240	-	-	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	165,2	1 974,7	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(-)	(-)	
Інші операційні витрати	2180	(152,9)	(1 929,4)	
Інші витрати	2270	(-)	(-)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(152,9)	(1 929,4)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	12,3	45,3	
Податок на прибуток	2300	(2,2)	(8,2)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	10,1	37,1	

ЕП Костюк
Роман
Сергійович

Керівник

Головний бухгалтер

Костюк Роман Сергійович

(ініціали, прізвище)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток А2

Фінансова звітність малого підприємства

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди		
		2025	01	01
Товариство з обмеженою відповідальністю "БУДТЕЛ-СВ"	за ЄДРПОУ	43001217		
Територія КИІВСЬКА	за КАТОТТГ ¹	UA3206045010001797		
Організаційно-правова форма господарювання Товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій	за КВЕД	42.22		
Середня кількість працівників, осіб	8			
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця КИІВСЬКА, буд. 249А, кв. 6, м. БРОВАРІ, КИІВСЬКА обл., 07400		0636815250		

І.Баланс на 31 грудня 2024 р.

		Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
Актив	Код рядка	На початок звітної року	На кінець звітної періоду	
1	2	3	4	
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	-	-	
Первісна вартість	1001	-	-	
Накопичена амортизація	1002	(- -)	(- -)	
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-	
Основні засоби :	1010	43,2	42,3	
первісна вартість	1011	52,8	91,2	
знос	1012	(- 9,6)	(- 48,9)	
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-	
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-	
Інші необоротні активи	1090	-	-	
Усього за розділом I	1095	43,2	42,3	
II. Оборотні активи				
Запаси :	1100	-	-	
у тому числі готова продукція	1103	-	-	
Поточні біологічні активи	1110	-	-	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	-	-	
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-	
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	45,0	10 879,0	
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-	
Гроші та їх еквіваленти	1165	252,0	0,5	
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-	
Інші оборотні активи	1190	-	-	
Усього за розділом II	1195	297,0	10 879,5	
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-	
Баланс	1300	340,2	10 921,8	

Пасив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1,0	1,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	63,5	745,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	64,5	746,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	110,7	1 431,5
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	165,0	8 743,8
Усього за розділом III	1695	275,7	10 175,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вивідів	1700	-	-
Баланс	1900	340,2	10 921,8

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2024 _____ р.

		Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року	
1	2	3	4	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 560,0	593,4	
Інші операційні доходи	2120	-	-	
Інші доходи	2240	-	-	
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	7 560,0	593,4	
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(-)	(-)	
Інші операційні витрати	2180	(6 878,0)	(578,3)	
Інші витрати	2270	(-)	(-)	
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(6 878,0)	(578,3)	
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	682,0	15,1	
Податок на прибуток	2300	(-)	(2,7)	
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	682,0	12,4	

Керівник

(підпис)

Костюк Роман Сергійович

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Б

Типові кореспонденції обліку операцій на рахунках в банку

№ /п	Зміст господарської операції	Підстава	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
Поточного рахунку банку				
1	Погашено дебітором довгострокову заборгованість на поточний рахунок підприємства	Виписка банку	31	18
2	Передано готівку з каси в банк	ВКО, платіжна інструкція на переказ готівки	31	30
3	Оплачено покупцями раніше одержані цінності, роботи, послуги	Виписка банку, договір	31	36
4	Безоплатно одержано безготівкові кошти	Виписка банку, протокол зборів	31	42
5	Перепродані акції власної емісії	Виписка банку, протокол	31	45
6	Одержано кошти цільового фінансування на будівництво	Виписка банку, договір	31	48
7	Одержано довгострокову позику банку на поточний рахунок	Виписка банку, договір позики	31	50
8	Одержано фінансову допомогу на зворотній основі	Виписка банку, договір	31	55
9	Одержано короткострокову позику банку	Виписка банку, договір	31	60
10	Повернено постачальниками невикористані аванси	Виписка банку, договір	31	63
11	Повернуто з бюджету на рахунок підприємства грошові кошти	Виписка банку	31	64
12	Повернуто з фондів соціального страхування на рахунок підприємства	Виписка банку	31	65
13	Одержано доходи майбутніх періодів	Виписка банку, договір	31	69
14	Зарахована на рахунок в банку виручка від реалізації продукції за касовим методом	Виписка банку, договір	31	70
15	Відображено дохід від реалізації виробничих запасів, МШП, основних засобів, інших необоротних активів	Виписка банку, договір, накладна	31	71
16	Зараховано на поточні рахунки інвестора дохід від участі в капіталі	Виписка банку, договір	31	72
17	Зараховано на поточні рахунки суми дивідендів	Виписка банку, протокол	31	73
18	Зарахований дохід від реалізації фінансових інвестицій	Виписка банку, договір	31	74
19	Оплачено придбання довгострокових інвестицій (акцій, облігацій інших підприємств)	Виписка банку, договір	14	31
20	Оплачено витрати на придбання і монтаж основних засобів	Виписка банку, договір, акт	15	31
21	Придбано інші необоротні активи	Виписка банку, договір	18	31
22	Передано гроші з банку в касу	Виписка банку, ПКО	30	31
23	Депоновано гроші на лімітовану чекову книжку, виставлений акредитив	Договір, виписка банку	31	31
24	Перераховано гроші для придбання іноземної валюти	Виписка банку, платіжна інструкція	33.3	31
25	Повернуто передоплату покупцям	Виписка банку, платіжна інструкція, договір	36	31
27	Проведено передоплату постачальникам		37	31
27	Проведено передоплату за газети і журнали		39	31
28	Викуплено власні акції у акціонерів	Платіжна інструкція	45	31

29	Проведено перерахування коштів за рахунок раніше створеного резерву	Платіжна інструкція	47	31
30	Використано суми цільового фінансування	Виписка банку, платіжна інструкція	48	31
31	Повернуто банку довгострокову позику	Платіжна інструкція, договір	50	31
32	Погашено заборгованість за раніше виданим векселем		51	31
33	Погашення заборгованості за зобов'язаннями за облігаціями		52	31
34	Погашено довгострокову заборгованість перед орендодавцем з оренди		53	31
35	Погашено довгострокові зобов'язання перед різними кредиторами	Платіжна інструкція, договір	55	31
36	Погашено короткострокові позики банку		60	31
37	Погашено заборгованість за раніше виданими векселями		62	31
38	Проведено розрахунки з постачальниками	Платіжна інструкція, рахунок, договір	63	31
39	Погашено заборгованість перед бюджетом	Платіжна інструкція	64	31
40	Сплачено єдиний внесок на соцстрахування	Платіжна інструкція	65	31
41	Перераховано суми заробітної плати на особисті рахунки працівників	Платіжна інструкція, відомість зарплати	66	31
42	Перераховано дивіденди учасникам	Платіжна інструкція, протокол	67	31
43	Проведено розрахунки з іншими кредиторами за раніше надані послуги	Платіжна інструкція, договір, акт звірки	68	31
44	Оплачено загальновиробничі витрати	Платіжна інструкція, акт, договір	91	31
45	Оплаченої адміністративні витрати		92	31
46	оплаченою витрати на збут		93	31
47	оплаченої витрати іншої операційної діяльності		94	31
48	оплаченою фінансові витрати		95	31
49	Оплачені інші витрати		97	31

Джерело: [28]

Додаток В

Кореспонденція рахунків з обліку операцій на поточному рахунку в іноземній валюті

№ з/п	Зміст операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1	2	3	4	5
1.	Отримано передоплату від нерезидента	Виписка банку	316	681
2.	Перераховано передоплату нерезиденту	Платіжна інструкція	371	312
3.	Отримано оплату від нерезидента	Виписка банку	316	362
4.	Перерахована оплата нерезиденту	Платіжна інструкція	632	312
5.	Отримано в касу іноземну валюту з поточного рахунку в іноземній валюті	ПКО	302	312
6.	Перераховано валюту для продажу на міжбанківському валютному ринку	Платіжна інструкція	334	316
7.	Зарахована валюта на поточний рахунок в іноземній валюті, придбана на МВРУ	Виписка банку	312	333
8.	Відображено курсову різницю (операційну, неопераційну): • <i>при зростанні курсу іноземної валюти:</i> – на залишок коштів на поточному рахунку в іноземній валюті – на залишок дебіторської заборгованості – на залишок кредиторської заборгованості • <i>при зниженні курсу іноземної валюти:</i> – на залишок коштів на поточному рахунку в іноземній валюті – на залишок дебіторської заборгованості – на залишок кредиторської заборгованості	Бухгалтерська довідка	312 362 945, 974 945, 974 945, 974 312	714, 744 714, 744 632 312 362 714, 744

Джерело: [28]

Додаток Д

Витяг з посадової інструкції бухгалтера ТОВ «Будтел-СВ»

(щодо ведення операцій на поточному рахунку)

1. Бухгалтер зобов'язаний здійснювати своєчасний та повний облік всіх операцій з грошовими коштами на поточному рахунку, забезпечуючи їх відповідність первинним документам.
2. Бухгалтер несе відповідальність за правильне оформлення кожної банківської операції з використанням належних первинних документів.
3. Бухгалтер здійснює точне відображення кожної операції за відповідними рахунками бухгалтерського обліку та забезпечує систематизацію цих даних в облікових регістрах.
4. Бухгалтер проводить регулярну звірку облікових даних з банківськими виписками для контролю залишків коштів на рахунку.

Додаток Ж

Алгоритм дій бухгалтера з формування платіжної інструкції

Етап	Зміст операції
1.	Складання платіжної інструкції ініціюється відповідальним працівником підприємства (бухгалтером, фінансовим менеджером) на підставі відповідного первинного документа (рахунок-фактура, договір, тощо).
2.	Платіжна інструкція перевіряється на предмет правильності заповнення реквізитів, відповідності суми та призначення платежу, наявності необхідних підписів та печатки (при паперовій формі).
3.	Платіжна інструкція передається до банку: - при паперовій формі – доставляється у відділення банку; - при електронній формі – завантажується через систему клієнт-банк.
4.	Банк здійснює перевірку платіжної інструкції на відповідність вимогам, наявність коштів на рахунку платника та проводить платіжну операцію.
5.	Банк формує виписку по рахунку, яка підтверджує факт проведення платежу, та надає її підприємству: - при паперовій формі – видається у відділенні банку або доставляється поштою; - при електронній формі – надається доступ через систему клієнт-банк.
6.	Бухгалтер підприємства отримує виписку банку та звіряє дані про проведені платежі з обліковими даними підприємства.
7.	Платіжна інструкція та виписка банку є підставою для відображення операції в бухгалтерському обліку.
8.	Платіжна інструкція та виписка банку зберігаються у встановленому порядку відповідно до вимог законодавства про бухгалтерський облік та архівну справу.

Джерело: авторська розробка